

YLEISRADION HALLINTONEUVOSTON
KERTOMUS EDUSKUNNALLE
2009 JA 2010

The first part of the paper discusses the importance of understanding the cultural context of the research. It highlights how cultural differences can influence the interpretation of data and the design of the study. The author argues that researchers must be aware of these differences to avoid misinterpretation and to ensure the validity of their findings.

The second part of the paper focuses on the methodology used in the study. It describes the sampling process, the data collection methods, and the statistical analysis. The author emphasizes the need for transparency in reporting the methodology to allow for replication and critical evaluation of the results.

The third part of the paper presents the results of the study. It includes a detailed description of the data and a discussion of the findings. The author compares the results with previous research and discusses the implications of the findings for the field.

The final part of the paper is a conclusion. It summarizes the main points of the paper and provides a final thought on the importance of cultural context in research. The author encourages further research in this area and suggests potential future directions.

K 16/2011 vp

Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuosilta 2009 ja 2010

Yleisradion toiminnasta annetun lain 6 §:n kohdan 4 mukaisesti yhtiön hallintoneuvosto antaa eduskunnalle kertomuksen Ylen julkisen palvelun toteutumisesta.

Helsingissä syyskuun 7. päivänä

Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston puolesta

Ilkka Kantola

puheenjohtaja

Sisällys

s. 4	1. Ylen julkisen palvelun tehtävä 1.1 Ylen yleisösuhte ja luottamus Ylen julkiseen palveluun 1.2 Yle kansalaisyhteiskunnan ja suomalaisen kulttuurin vahvistajana 1.3 Tv-maksun vastine
s. 6	2. Ylen ohjelmasisällöt 2.1 Ylen ohjelmatarjonta ohjelma-alueittain 2.2 Ylen yleisöt ohjelma-alueittain 2.3 Asia- ja kulttuuri-YLE 2.4 YLE24 2.5 YLE Visio 2.6 Svenska Yle 2.7 Ohjelmiston alkuperä 2.8 Yle suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuusvertailussa
s. 16	3. Ylen erityistehtävät 3.1 Tasa-arvo ja monikulttuurisuus 3.2 Saamenkieliset ohjelmat ja palvelut 3.3 Muut erityispalvelut: ohjelmatekstitykset ja tulkkaukset 3.4 Hartausohjelmat 3.5 Ulkomaanpalvelut ja vieraskieliset lähetykset 3.6 Turvallisuus, viranomaistiedottaminen ja varautuminen poikkeusoloihin
s. 20	4. Ylen ohjelmatarjonnan kustannukset
s. 20	5. Ylen mediatarjonta 5.1 Tarjonta tv- ja radiokanavittain 5.2 Internetin palvelut 5.3 Mobiilipalvelut
s. 22	6. Ylen mediayleisöt 6.1 Mediatrendit 6.2 Tv-katselun kehitys 6.3 Radionkuuntelun kehitys 6.4 Internetin käytön kehitys
s. 25	7. Julkisen palvelun toimintaedellytysten määrittely 7.1 Eurooppalaisia linjauksia 7.2 Kansallinen sääntely
s. 26	8. Yleisradion hallinto vuosina 2009 ja 2010 8.1 Hallintoneuvosto ja sen tehtävät 8.2 Hallitus ja sen tehtävät 8.3 Hallintoneuvoston päätöksiä 8.4 Hallituksen päätöksiä 8.5 Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet
s. 30	LIITE: Tilastokuviot
s. 36	Saamelaiskäräjien lausunto

1. Ylen julkisen palvelun tehtävä

Ylen julkisen palvelun tehtävä on määritelty laissa Yleisradio Oy:stä. Lain 7 §:n mukaan yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Näitä ja muita julkiseen palveluun liittyviä sisältöpalveluja voidaan tarjota kaikissa televerkoissa. Ylen toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä

- > tukea toimivaa kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskustelua sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia;
- > tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä;
- > ottaa ohjelmistossa huomioon sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjota mahdollisuus oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painottaen lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjota hartausohjelmia;
- > kohdella ohjelmatoiminnassa yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä;
- > tukea suvaitsevaisuutta ja monikulttuurisuutta sekä huolehtia ohjelmatarjonnasta myös vähemmistö- ja erityisryhmille;
- > edistää kulttuurien vuorovaikutusta ja ylläpitää ulkomaille suunnattua ohjelmatarjontaa;
- > välittää asetuksella tarkemmin säädettäviä viranomaistiedotuksia ja varautua televisio- ja radiotoiminnan hoitamiseen poikkeusoloissa.

Yhtiön strategia pohjaa Yle-lakiin. Vuoden 2010 aikana yhtiön hallitus uudisti Ylen strategiset linjaukset. Pää tavoite on olla suomalaisille merkityksellisin ja heidän omakseen kokema sähköisen viestinnän sisällöntuottaja sekä rohkea ja luova suunnannäyttäjä journalismissa ja kulttuurissa. Ylen sisältötuotanto ja palvelutarjonta perustuvat asiakaslähtöisyyteen. Yle parantaa entisestään kykyään luoda sisältöjä ennakoiden asiakkuusodotuksia nopeastikin muuttuvassa käyttöympäristössä. Ylen ohjelmatoiminnan arvot ovat suomalaisuus, luotettavuus, riippumattomuus, monipuolisuus ja ihmisen arvostaminen.

Yle on kaikkien suomalaisten saatavilla eriytyvässä mediakentässä. Yle palvelee niitä yleisöjä, jotka käyttävät mediaa perinteisin tavoin kuin myös heitä, jotka suosivat uudenlaista median käyttöä. Tavoite on, että kaikki merkittävät käyttäjäryhmät ja toimintaympäristön muutos huomioidaan. Yle tarjoaa arkistonsa ja sisältöjään laajasti yhteisöjen ja kansalaisten käyttöön.

Yhtiön visioksi linjattiin, että Yle haluaa olla johtava tuottaja asia- ja kulttuurisisällöissä, suomalaisessa musiikissa, lasten palveluissa, draamassa, uutisissa sekä ajankohtais- ja aluepalveluissa. Yle haluaa erottua muista toimijoista vihteessä ja populaarikulttuurissa arvoiltaan soveltuvalla ja uutta luovalla otteella. Urheilussa Yle tarjoaa suomalaisia yhdistäviä suurtahtumia ja lajien monipuolisuutta.

Ohjelmatarjonnallaan Yle on vastannut lain ja toimintaympäristön muutoksiin lukujen 2. ja 3. mukaisesti.

1.1 Ylen yleisösuhte ja luottamus Ylen julkiseen palveluun

Suomalaisten tyytyväisyys Ylen ohjelmistoihin on korkealla tasolla. Sekä vuonna 2009 että vuonna 2010 yli 15-vuotiaista Ylen tv:n, radion ja internetin käyttäjistä 88 % oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan. Vuonna 2010 melko tyytyväisten osuus kasvoi ja erittäin tyytyväisten tai tyytyväisten määrä vastaavasti väheni. Eri ikäryhmistä tyytyväisimpiä olivat yli 45-vuotiaat. Nuorimpien eli alle 30-vuotiaiden tyytyväisyys kasvoi vuonna 2010, mutta oli edelleen alhaisempaa kuin muissa ikäryhmissä. Ikäryhmässä 30–44-vuotiaat tyytyväisyys laski vuodesta 2009 samalle tasolle kuin nuorilla.

> Kuvio 1: Tyytyväisyys Ylen mediatarjontaan v. 2009 ja 2010 (Liite: Tilastokuviot, s. 30)

Keskustelu julkisen palvelun asemasta ja merkityksestä vilkas-
tui myös Suomessa 1990-luvun loppupuolella, kun kaupallisten toimijoiden määrä kasvoi ja asema vahvistui. Keskusteltiin siitä, ovatko suomalaiset tyytymättömiä Yleen ja menettäväkö julkisen palvelun yleisradiotoiminta olemassaolon oikeutuksensa ja tv-maksurahoituksensa perustan. Vastauksia näihin kysymyksiin haettiin vuonna 2003 kysymällä suomalaisilta suoraan, vieläkö he luottavat Yleisradioon.¹⁾

¹⁾ Johanna Jääsaari, Juha Kytömäki ja Erja Ruohomaa:
Arvostukset luottamuksen perustana, YLE Yleisökertomus 2003, s. 8

Tutkimuksessa kysyttiin: ”Kuinka suurta luottamusta tunnette seuraavia suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia tahoja kohtaan?” Eri vaihtoehdot esitettiin vastaajille aakkosjärjestyksessä rotatoituina ryhminä, jolloin kantaa Yleisradioon ei tiedusteltu keneltäkään ensimmäisenä eikä viimeisenä. Vertailussa konkretisoituu luottamussuhde. Luottamusta instituutioita kohtaan mitataan myös esimerkiksi Eurobarometrissä, mutta tässä mittauksen kohteena olivat 22 julkisen sektorin laitosta, poliittisen järjestelmän instituutiota ja muuta yhteiskunnallisesti merkittävää tahoja. Muista joukkoviestimistä erikseen kysytään luottamusta Yleisradioon. Kyselytutkimus toistettiin vuonna 2009 samanlaisena kuin kuusi vuotta aiemmin.

Yleä kohtaan tunnettu luottamus on edelleen vahva. Suomalaisista 13 % luottaa Yleen erittäin paljon, 57 % melko paljon ja ”vain vähän” luottavia on ainoastaan 6 %. Luvut ovat samalla tasolla kuin aiemmassa mittauksessa, ja erittäin paljon luottavia oli vuonna 2009 jopa hieman enemmän. Asteikolla 1–5 keskiarvo on noussut hieman aiemmasta mittauksesta. Yle asettuu siten 10 luotettavimman instituution joukkoon. Merkillepantavaa on myös, että Yleen luotetaan selvästi enemmän kuin mediaan ja joukkoviestimiin yleensä.

Tulokset kertovat vakaudesta, vaikka joitakin muutoksia on kuudessa vuodessa tapahtunut: Tasavallan presidentti ei ole enää luotetuin, vaan Poliisi on noussut ensimmäiselle sijalle ja toiselle Punainen Risti. Puolustusvoimat on säilyttänyt entisen asemansa. Tasavallan presidentin asemasta on vuosikymmenen lopulla käyty keskustelua Tarja Halosen suosion heikettyä. Vähiten luottamusta herättäviä ovat poliittisen järjestelmän instituutiot, kaikki samalla tuloksella. Poliittiset puolueet sijoittuvat suomalaisten mielestä lähes poikkeuksetta vähiten luotettujen joukkoon.

Luottamus suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia tahoja kohtaan Asteikko: 1–5, jossa 1=ei luota lainkaan ja 5=luottaa erittäin paljon

	2003	2009
1. Poliisi	4,1	4,2
2. Punainen Risti	4,0	4,1
3. Puolustusvoimat	4,0	4,0
3. Koululaitos	3,9	4,0
5. Tasavallan presidentti	4,1	3,9
5. Yliopistot	3,8	3,9

7. Finnair	3,8	3,8
7. Yleisradio	3,7	3,8
9. Oikeuslaitos	3,6	3,7
9. Terveystieteiden tutkimuskeskus	3,3	3,7
11. Valtio	3,6	3,6
11. Kela	3,4	3,6
13. Kirkko	3,5	3,4
14. Media, tiedotusvälineet	2,9	3,3
14. Kansalaisjärjestöt	3,1	3,3
16. Ammattiyhdistysliike	3,2	3,2
16. Työnantajajärjestöt	3,0	3,2
18. Yritysmailma	3,1	3,1
19. Hallitus	3,1	2,9
19. Eduskunta	3,0	2,9
19. Euroopan Unioni (EU)	2,6	2,9
22. Poliittiset puolueet	2,4	2,5

1.2 Yle kansalaisyhteiskunnan ja suomalaisen kulttuurin vahvistajana

Ylen tehtävänä on lain mukaan luoda täyden palvelun tv- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Lisäksi Ylen tulee tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskustelua sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia. Ylen tehtävä on myös tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä. Ohjelmistossa on huomioitava sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjottava mahdollisuuksia oppimiseen ja itsensä kehittämiseen, painotettava lapsille suunnattuja ohjelmistoja sekä tarjottava hartausohjelmia.

Aiempien vuosien yleisökyselyissä Yle on saanut varsin korkean arvosanan, kun sen tehtävien tärkeyttä ja niissä onnistumista on mitattu. Viime vuosien keskustelu lehtien ja internetin palstoilla osoittaa, ettei suomalaisilla ole täysin selvää käsitystä julkisen palvelun yleisradiotoiminnasta ja Ylen tehtävästä.

Vuosien 2009 ja 2010 kyselyissä on Ylen onnistumista pyritty tarkastelemaan aiempaa rajatummalla eli erityisesti kansalaisyhteiskunnan ja suomalaisen kulttuurin vahvistumisen näkökulmista. Mediana Ylellä on ainutlaatuinen tehtävä ja merkitys kotimaisen kulttuurin ja demokratian edistäjänä.

Yle saa kyselyssä erittäin hyvät tulokset. Käsitykset Ylen sisällöistä ovatkin varsin pysyviä ja vuoden aikana tapahtuvat muutokset vähäisiä. Suurin muutos on korkeimman arvosanan

S. 6-7

saaneen uutis-, asia- ja ajankohtaistarjonnan luotettavuudessa, joka on jonkin verran entisestä noussut. Hyödyllisen tiedon tarjonnassa ja ajan tasalla pitämisessä Yle onnistuu niin ikään hyvin. Neljänneksi nousee lastenohjelmien turvallisuus.

Erityisesti kansalaisyhteiskuntaan ja demokratian vahvistamiseen liittyvissä väitteissä parhaan arvosanan saa uskallus nostaa esille vaikeita asioita ja kyky tuoda esiin keskustelua tärkeistä asioista. Suomalaisen kulttuurin vahvistamisen näkökulmasta lastenohjelmat saavat parhaat arviot, sitten ohjelmistojen kotimaisuus sekä kulttuurin rikastuttaminen laajemmin. Ruotsinkieliset antavat Ylelle vielä korkeamman arvosanan erityisesti suomenruotsalaisen kulttuurin rikastamisesta.

Muita hieman heikommaksi arvioidaan kykyä saada ihmiset vaikuttamaan asioihin. Suomalaiset hieman vierastavat ajatusta, että heihin vaikutettaisiin ulkoapäin. He haluavat tehdä ratkaisunsa itse. On siis eri asia jakaa luotettavaa tietoa kuin pyrkiä vaikuttamaan johonkin sen avulla.

Ylen onnistuminen kansalaisyhteiskuntaa ja suomalaista kulttuuria vahvistavissa ohjelma- ja palvelusisällöissä v. 2009 ja 2010

Asteikko 1-6 (1=erittäin huonosti ja 6= erittäin hyvin)

	2009	2010
Uutis-, asia- ja ajankohtaistarjonta on luotettavaa	4,80	4,93
Tarjoaa hyödyllistä tietoa	4,71	4,70
Pitää ajan tasalla tärkeistä kysymyksistä	4,75	4,68
Tekee lapsille turvallisia ohjelmia ja nettipalveluja	4,59	4,62
Uskaltaa nostaa esiin vaikeita asioita	4,58	4,53
Tuo esiin keskustelut tärkeistä asioista	4,56	4,53
Tarjoaa runsaasti kotimaista ohjelmistoa ja palveluja	4,49	4,49
Tarjoaa asioihin kriittisiä näkökulmia	4,37	4,29
Kertoo asioista alueellisista näkökulmista	4,34	4,27
Tarjoaa yhteisiä elämyksiä ja kokemuksia, joista voi keskustella	4,24	4,23
Rikastaa suomalaista kulttuuria	4,30	4,23
Antaa minulle/ihmisille mahdollisuuden jakaa mielipiteitään ja kokemuksiaan	4,10	4,15
Tarjoaa asioihin tasapuolisesti eri näkökulmia	4,16	4,10

Saa ajattelemaan asioita uudella tavalla	4,00	4,03
Saa minut/ihmiset vaikuttamaan asioihin	3,66	3,69

Taloustutkimus Oy - Yle

1.3 Tv-maksun vastine

Vuonna 2010 väestöstä 63 % saa vähintään melko hyvin vastinetta tv-maksulle. Osuus on laskenut edellisestä vuodesta 5 prosenttiyksikköä. Melko huonosti vastinetta saavien osuus on kasvanut 4 prosenttiyksiköllä ja samalla melko hyvin vastinetta saavien määrä on vähentynyt 3 prosenttiyksiköllä. Laskua on tapahtunut yhtäläisesti kaikissa ikäryhmissä lukuun ottamatta nuorinta, alle 30-vuotiaiden joukkoa. Tässä ryhmässä erittäin tyytyväisten osuus onkin kasvanut edellisestä vuodesta. Tv-maksulle saadaan nyt kuitenkin paremmin vastinetta kuin vuonna 2008. Nuorimmat tyytyväiset ovat kuitenkin usein niitä, joilla ei ole lainkaan vastaanotinta, tai jotka katsovat tv-ohjelmat mieluiten internetin kautta.

Tv-maksun maksajien määrä on viime vuosina laskenut, vaikka talouksien kokonaismäärä Suomessa on 10 vuodessa kasvanut 2,37 miljoonasta 2,5 miljoonaan. Myös tv-talouksien määrä on viime vuosina vähentynyt. Kyselyjen mukaan vuonna 2010 keskimäärin 90 %:lla (noin 2,25 miljoonaa) kaikista talouksista on televisio. Vuoden 2010 lopussa tv-maksujen määrä oli hieman alle 1,9 miljoonaa, mikä on 100 000 vähemmän kuin 10 vuotta aiemmin. Maksujen määrissä ovat mukana sekä kotitaloudet että ne yritykset, jotka maksavat maksun. Keskustelu tv-maksun tulevaisuudesta on jatkunut edelleen, eikä valtioneuvostoon ole vielä viety esitystä siitä, kuinka Ylen toiminta rahoitetaan vuoden 2012 jälkeen.

> Kuvio 2: "Kuinka hyvin saatte vastinetta tv-maksulle" v. 2009 ja 2010

2. Ylen ohjelmasisällöt

2.1 Ylen ohjelmatarjonta ohjelma-alueittain

Ylen koko ohjelmatarjontaa tarkastellaan tässä luvussa ohjelma-alueittain. Ylen organisaatio uudistettiin vuoden 2011 alusta, mutta siihen asti ohjelmistot tuotettiin neljässä yksikössä, jotka vastasivat genreistä seuraavasti:

> asia-, ajankohtais- ja kulttuuriohjelmisto, oppimisen ja tieteen sekä draaman ohjelmisto – Asia- ja kulttuuri-YLE

- > uutiset, urheilu sekä alueiden ohjelmisto – **YLE24**
- > lasten, viihteen ja populaarikulttuurin ohjelmistot – **YLE Visio**
- > ruotsinkieliset uutiset ja urheilu, fakta (ajankohtaisohjelmat, asia, kulttuuri ja oppiminen), fiktio (viihde, draama) ja nuorten ohjelmistot (populaarikulttuuri) – **Svenska YLE**

Luvussa 5 Ylen tarjontaa tarkastellaan erikseen medioittain tv:ssä, radiossa ja internetissä.

Lähetystuntien osuudet tv:ssä ja radiossa ohjelma-alueittain v. 2009 ja 2010 (%)

(sisältäen uusinnat, mutta ei rinnakkaislähetyskiä, aluelähetysten tunnit laskettu vain yhden alueen lähetysistä)

	TV		Radio	
	2009	2010	2009	2010
Suomenkieliset				
Uutiset	4,9	4,6	3,0	2,9
Ajankohtaisohjelmat	7,7	7,5	3,1	3,3
Asia	17,5	17,3	2,7	2,3
Kulttuuri	4,0	4,0	9,2	9,6
Oppiminen ja tiede	6,0	5,2	0,5	0,4
Draama	27,7	27,4	0,5	0,5
Viihde	4,3	3,6	12	12,3
Urheilu	4,5	5,9	1	1,3
Lastenohjelmat	6,2	6,1	0,1	0,1
Populaarikulttuuri	1,6	1,2	5,3	5,1
Muut	0,1	0,1	0	0
Yhteensä	84,5	83,0	37,6	37,9

Radion erityispalvelut

YLE Puhe	.	.	13,6	13,4
YLE Mondo	.	.	1,6	1,6
Ylen Klassinen	.	.	13,8	13,9
YLE Saamen radio	.	.	3,6	3,6
Ulkomaanlähetykset	.	.	5,4	5,4
Yhteensä	.	.	38,0	37,9

Ruotsinkieliset	2009	2010	2009	2010
Uutiset ja urheilu	2,3	2,4	1,9	1,9
Ajankohtaisohjelmat	0,7	2,2	4,2	5,4

Asia, kulttuuri ja oppiminen	6,9	6,6	7,7	6,7
Draama	2,6	3,0	0	0
Viihde ja populaarikulttuuri	0,9	0,5	10,5	10,1
Lastenohjelmat	2,0	2,2	0,1	0,1
Muut	0,1	0,1	0	0
Yhteensä	15,5	17,0	24,5	24,3
Yle yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0
Tunteja yhteensä	19 825	20 146	63 355	63 221

Lähetystunnit lisääntyivät vuonna 2010 tv:ssä ja radiossa yhteensä 187 tunnilla. Tv:ssä tuntimäärä kasvoi 321 tunnilla ja radiossa väheni 134 tunnilla. Kokonaistuntimäärä tv:n neljällä kanavalla oli vuonna 2010 yhteensä yli 20 000 tuntia. Radiokanavilla lähetyskiä oli yhteensä yli 63 000 tuntia. Laskennassa on otettu huomioon vain yhden alueen, ei kaikkien 25:n lähetystunnit. Näin saadaan se tuntimäärä, josta yhdellä kuuntelijalla on mahdollisuus valita.

Suurin muutos on Svenska Ylen tarjonnan kasvu, joka koskee erityisesti ajankohtaisohjelmistoa: FST5:n aamuohjelma *Min Morgon* aloitti vuonna 2010. Svenska Ylen lähetystuntien osuus onkin kasvanut 1,5 prosenttiyksiköllä edellisestä vuodesta. Vuosi 2010 oli isojen urheilutapahtumien vuosi. Se näkyy suomenkielisten tv-kanavien tarjonnassa ja urheilun osuuden kasvuna 1,4 prosenttiyksiköllä. Muilla ohjelma-alueilla on jonkin verran laskua, eniten viihteessä (0,7 prosenttiyksikköä). Muutokset radion lähetystunneissa ovat varsin vähäisiä.

2.2 Ylen yleisöt ohjelma-alueittain

Ylen ohjelma-alueet radiossa, tv:ssä ja internetissä yhteensä tavoittavat

> 95 % eli lähes kaikki suomalaiset yhteensä päivittäin ja viikoittain (v. 2009: 98 %),

> 78 % suomalaisista päivittäin tai lähes päivittäin (v. 2009: 82 %).

Tavoittavuudessa on jonkin verran laskua vuodesta 2009. Uutiset tavoittivat suomalaiset parhaiten, viikoittain jopa 88 % yli 15-vuotiaista seurasi Ylen uutislähetyskiä. Muut parhaiten tavoittavat ohjelma-alueet olivat draama 71 %, asiaohjelmat 70 %, ajankohtaisohjelmat 66 %, urheilu 59 % ja alueet

43 %. Kulttuuritarjonta, ruotsinkieliset ohjelmistot, oppiminen ja tiede sekä lastenohjelmat jakavat yleisöjä. Lastenohjelmatkin tavoittavat kuitenkin viikoittain lähes neljänneksen väestöstä, erityisen suurta tavoittavuus on lapsiperheissä.

Tyytyväisyys Ylen ohjelma-alueisiin on korkealla tasolla. Vähintään melko tyytyväisiä ohjelmistoihin yhteensä on 99 % tavoitetuista. Tyytyväisyys on vuoden 2009 tasolla. Tyytyväisyys yksittäisiin ohjelma-alueisiin on sen sijaan hieman laskenut vuoden 2009 huipputuloksista. Uutislähetysiin ollaan tyytyväisimpiä: 76 % on vähintään tyytyväisiä (v. 2009: 81 %). Yli puolet suomalaisista on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä myös draamaan, lastenohjelmiin, asiaohjelmiin, urheiluun, ajankohtaisohjelmiin ja alueellisiin ohjelmiin. Svenska Ylen ohjelmistoihin vähintään tyytyväisiä on tasan 50 % tavoitetuista.

> **Kuvio 3: Ylen ohjelma-alueiden tavoittavuus v. 2010**

> **Kuvio 4: Tyytyväisyys Ylen ohjelma-alueisiin v. 2010**

2.3 Asia- ja kulttuuri-YLE

Asia- ja kulttuuri-YLE tuotti ajankohtais- ja asiaohjelmat sekä kulttuurin, oppimisen ja tieteen ohjelmat, draamaohjelmistot sekä RSO:n tarjonnan. Ohjelmistot tavoittivat tv:ssä, radiossa ja internetissä vuonna 2010 päivittäin 39 % ja vähintään kerran viikossa 87 % suomalaisista (v. 2009: 89 %). Asiaa ja kulttuuria seuranneista 78 % on vähintään tyytyväisiä, mikä on 4 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Ajankohtaisohjelmat

Ylen ajankohtaisohjelmat tarttuvat monipuolisesti yhteiskunnallisesti tärkeisiin kysymyksiin. Avoin tutkiva asenne, merkittävät nostot, tapahtumien taustoittaminen ja keskustelun synnyttäminen ovat ajankohtaisohjelmien ydintä. Poliittisen ja taloudellisen vallankäytön teemat ovat keskeisiä. Niiden rinnalle nousevat arkikokemukset, ympäristö, sosiaalimoraali ja arvokonfliktit. Kansalaisjournalistinen ulottuvuus on myös yksi tärkeä vaikuttamisen väylä osana ajankohtaisohjelmistoa.

Vuosina 2009 ja 2010 ajankohtaisohjelmat nostivat esiin useaan otteeseen mm. vaalirahoitukseen ja politiikan moraaliin liittyviä kysymyksiä ja virittivät niistä käytävää julkista debattia. Kansainvälisen finanssikriisin ja sen seurausten käsittely oli yksi tärkeimmistä teemoista. *Ajankohtaisen Kakkosen* Homoilta herätti syksyllä 2010 poikkeuksellisen voimakkaan kansallisen reaktion ja keskustelun. Europarlamenttivaalien edellä 2009

etsittiin perinteisen vaaliohjelmiston ohella tuoreita lähestymistapoja kuten Vaalimarkkinat-tapahtuma Turussa.

Ajankohtaisohjelmat laajensivat tuotantoaan myös radioon. YLE Radio 1:lle tuotettiin yhteen vahvaan näkökulmaan kerrallaan nojaava *Suoraa puhetta* -kontaktiohjelma ja ajankohtaismakasiini *Ajankohtainen Ykkönen*. Verkkopalvelun kehittämistä jatkettiin *A-tuubissa*, jonka keskustelut nousivat suosituiksi.

Ajankohtaisohjelmien tavoitavuus laski hieman vuodesta 2009, mutta kokonaisuudessaan yli 90 % yleisöistä oli kuitenkin vähintään melko tyytyväisiä ajankohtaistarjontaan. Katsotuimpia ohjelmia olivat *Ajankohtainen Kakkonen*, *MOT* sekä *A-Studio* ja *A-talk*, joilla oli parhaimmillaan yli 700 000 katsojaa.

Asiaohjelmat

Laadukkaiden ja kotimaisten asiaohjelmien merkitys Ylen tarjonnassa on korostunut mediakentän viihteellistytessä. Myös uudet jakelutavat ovat laventaneet asiaohjelmien käyttöä. Lähes kaikki radion asiaohjelmat ovat ladattavissa myös podcasteina mobiililaitteisiin. Asiaohjelmia katsotaan ja kuunnellaan paljon myös YLE Areenassa. Yle tarjoaa journalistisia asiasisältöjä aiempaa enemmän myös internetissä.

Ohjelmatyötä on uudistettu teknologian kehittymisen myötä ja tv-tuotannossa on siirrytty nauhattomuuteen. *Poliisi-tv* on yksi ensimmäisistä ohjelmista, joita on ryhdytty tekemään virtuaalistudiossa. Tämä on mahdollistanut aiempaa tehokkaammat tuotantotavat tv-ohjelmien visuaalisen ilmeen rakentamisessa.

Viikoittaisissa asiaohjelmissa uusi avaus on ollut *Puoli seitsemän* -ohjelman käynnistys YLE TV1:ssä. Puoli seitsemän on suora, neljänä arki-iltana viikossa lähetettävä ohjelma, joka edustaa viihteellisen asiaohjelman uutta genrea julkisessa palvelussa. Ohjelma tavoitti parhaimmillaan lähes 500 000 katsojaa.

Radiokanavien asiaohjelmistoa on vahvistettu verkko-palveluilla. Luontosisällöissä on netin kautta saatu aikaan merkittävää vuorovaikutteisuutta. Kuuntelijat osallistuvat ohjelmantekoon lähettämällä luontokuvia, -havaintoja ja -tietoja julkaistavaksi ja jaettavaksi Ylen verkkopalvelussa. Uutta radion käyttöä edustaa myös se, että samaan aikaan kuunnellaan suoraa ohjelmaa radiosta ja ollaan netissä sen sivuilla.

Asiaohjelmat ja palvelut tavoittivat vuonna 2010 viikoittain 66 % suomalaisista. Kaikista ohjelmia ja palveluja

seuranneista 92 % oli vähintään melko tyytyväisiä niihin. Katsotuimpia ohjelmia olivat *Joulurauhan julistus* (yli miljoona katsojaa) *Avara luonto* ja *Ykkösdokumentit* (yli 600 000 katsojaa). Yle.fi:n käytetyimpiä asiaohjelmäsivustoja olivat *Akuutin* ja *Kuningaskuluttajan* palvelusivustot. YLE Radio Suomen kuunnelluimpia asiaohjelmia olivat *Kansanradio*, *Metsäradio* ja keskiviikon *Luontoillat*.

Kulttuuri

Ylellä on Suomessa keskeinen tehtävä kulttuurin tuottajana, välittäjänä ja taltioijana. Yle raportoi ja välittää tietoa kulttuurista ja sen tapahtumista ja luo yhtäläiset mahdollisuudet kaikille suomalaisille kulttuurielämysten saavuttamiseen. Yle on merkittävä kansallinen kulttuurilaitos ja monipuolinen kulttuuritoimija, joka myös itse luo ja tuottaa kulttuuria.

Ylen kulttuurijournalismin ydin ovat kulttuurin päivittäiset ajankohtaisohjelmat *Kulttuuriuutiset* ja *Kultakuume* radiossa, tv:ssä YLE TV1:n *Strada*. Muussa kulttuuriohjelmatarjonnassa, erityisesti radiossa, painottuvat kirjallisuusohjelmat. Television suosittu *Runoraati* ja sen sisäohjelmat eli muut kulttuuriraatiohjelmat, siirtyivät 2010 YLE Teemalle. Arkkitehtuuriraati arvioi paikan päällä Shanghain maailmannäyttelyn mielikuvituksellisia rakennuksia. Runoraati sai oman lähetyksensä myös YLE Radio Suomeen.

Erityisen merkityksellinen on Ylen panos suomalaiseen musiikkiin. Klassisen musiikin ohjelmistoa tuotetaan vuosittain liki 2 000 tuntia, ja YLE Radio 1 lähetti musiikkia vuonna 2010 noin 4 800 tuntia. Lisäksi kokonaan klassisen musiikin tarjonnasta koostuva, ympärivuorokautinen Ylen Klassinen -radiokanava on kuultavissa Ylen internetpalveluna ja sen lisäksi vain tv-vastaanottimesta. Myös kaikki RSO:n koti- ja ulkomaiset konsertit radioidaan, lähes poikkeuksetta suorina, YLE Radio 1:n tarjontaan kuuluu myös Euroopan yleisradio-liitto EBU:n Euroradion musiikkivaihdon konsertteja ja lisäksi välitetään yli 80 kotimaista konserttia eri puolilta Suomea. Klassisen musiikin ohjelmistoon kuuluvat myös kantanauhatuotannon kartuttaminen. Vuonna 2009 Yle ja Suomen kansallisooppera aloittivat yhteistyön, jonka puitteissa on tehty vuosittain yksi oopperataltiointi sekä televisioon että radioon. Loppuvuodesta 2010 avautui klassisen musiikin nettipalvelu *yle.fi/klassinen*. Sivuston kautta voitiin seurata monimediaisena tuotettua ja erittäin hyvän vastaanoton saanutta Sibelius-viulukilpailua. YLE Radio 1:n musiikkiohjelmiston kulmakiviä ovat persoonalliset musiikkijournalismin

sarjat *Riston Valinta*, *Välilevyjä* ja *Jälkikoirat*.

Kulttuuridokumentteihin taltioitui vuosina 2009–2010 henkilökuvat mm. Eero Aarniosta, Harri Koskisesta, Matti Ijäksestä, Peter von Baghista, Aila Meriluodosta ja Jurkan teatterisuvusta. Tv:n lyhytsarjoissa jäljitettiin suomalaista huumoria (*Naurun tasavalta*) ja sukellettiin suomalaisen tv:n musiikkiohjelmien maailmaan (*Rouva Ruudun musiikinhistoria*). Radion kokeellisen äänitaiteen ja musiikin *Avaruusromua* juhli 20 vuottaan. Bonnierin journalistipalkinnon vuoden journalistisena tekona sai YLE Radio1:n kielen maailmassa iloitteleva *Aristoteleen kantapää* -ohjelma.

Yhteistyössä Suomen Kulttuurirahaston ja Svenska Kulturfondenin kanssa toteutettu *Kulttuurikunto-hanke* jatkui vuosina 2009 ja 2010. Se sai yhteensä 560 suomen- ja ruotsinkielistä kumppania; kulttuuritoimijaa, järjestöä, työnantajaa sekä sosiaali- ja terveysalan tahoa. Yhdessä tämän verkoston kanssa Yle on innostanut suomalaisia kulttuuriharrastusten pariin.

Ylen kulttuuriohjelmien tavoitavuus heikkeni jonkin verran vuonna 2010: 40 % suomalaisista seurasi Ylen kulttuuritarjontaa vähintään kerran kuukaudessa. Tyytyväisyys tarjontaan kuitenkin kasvoi ja kaikkiaan 75 % ohjelmia seuraavista oli ainakin melko tyytyväisiä tarjontaan. Katsotuimpia ohjelmia olivat YLE TV1:n lyhytsarjat *Muistikuvaputki* (lähes 500 000 katsojaa) ja *Rouva Ruudun musiikkihistoria* (yli 400 000 katsojaa). Radiossa YLE Radio 1:n kuunnelluimpia musiikkiohjelmia ovat varhaisaamujen *Aamusoitto* (yli 100 000 kuuntelijaa) ja iltakonsertit klo 19 jälkeen. Kirjallisuusohjelmien kuunnelluimpia olivat viikonloppuaamujen *Nadjan huone*, *Kirjakerho* ja *Epoikki*, jotka säännöllisesti tavoittavat 130 000–150 000 kuuntelijaa.

Kotimainen draama

Ylen kotimaisen draaman tehtävä on tarjota yleisöilleen merkityksellisiä sisältöjä. Tavoitteena on sekä ylläpitää että uudistaa kotimaisen draaman genreperinnettä ja myös tekijäosaamista, koska Yle on suurin draaman tuottaja Suomessa.

Yle on tarjonnut syksyllä 2010 kotimaisia tv-sarjoja jokaisena arkipäivänä klo 20. Taistelun syksyn kaamosta vastaan aloitti lokakuun alussa YLE TV2:n *Uusi päivä*. Alkuvuikon komediallinen perhesarja on monimediaisena saavuttanut lyhyessä ajassa hyvin nuoria katsojaryhmiä. Ohjelman Areena-katselu on ollut varsin suosittua ja se on yksi palvelun katsotuimpia ohjelmia. Torstaisin ja perjantaisin on ollut TV1:n

Kotikadun vuoro. Karheen realistinen Kotikatu on tavoittanut 15. tuotantokaudellaan edelleen reilusti yli puoli miljoonaa katsojaa molempina päivinä.

Suurin osa Ylen kotimaisen draaman tuotannosta on laajakirjoista teostuotantoa. Suurimmat yleisömenestykset ovat olleet Kemijärvelle sijoittuva *Taivaan tulet* ja jatkosotaa töpinän miesten näkökulmasta kuvannut *Tauno Tukevan sota*. Myös nuoret katsojat ovat löytäneet molemmat sarjat. Yksittäisten tv-elokuvien minisarjojen aiheet koskettavat laajasti suomalaisia. *Lehmän vuosi* kertoi kotiseudulle maaseudulle palaavasta eläinlääkäristä, *Jää* oli kuvaus syvästä masennuksesta, *Päivät kuin unta* kertoi drag queenien maailmasta, *Paratiisi* kuvasi itähälsinkiläistä uusioperhettä ja *Alamaailma* oli luunkova dekkari suomalaisesta rikollisuudesta. Omassa tuotannossaan YLE Teema on etsinyt yhteyksiä teatteriin: kanavalla on nähty mm. Kristian Smedsin *Tuntematon sotilas* tai Juha Jokelan *Mobile Horror*.

Radioteatteri on monipuolistanut ohjelmaansa erilaisiin ohjelmatyyppeihin, erilaisille yleisöille ja kaikille kanaville. Radioteatterin kesämusikaali Rauli Badding Somerjoesta oli uusi avaus ja heti yleisömenestys. Ohjelmistossa on klassikkoluentaa, suomalaisen nykyproosan luentaa, lasten kuunnelmia, radioimprovisointia, radio-operettia ja sunnuntai-iltapäivän kuunnelmia Haavikosta ja Rintalasta Umberto Ecoon.

Areena-katselussa niin tv:n kuin radion puolella kotimainen draama on kärjessä. *Yle.fi/kohtaus*-sivuston kautta pidetään yhteyttä suomalaisiin draaman ammattilaisiin ja luodaan puheenaiheita. Draamasta kiinnostuneelle yleisölle Kohtaus on parasta mahdollista mediakasvatusta.

Kotimaisen draaman katselu väheni hieman: 52 % seuraa Ylen kotimaista draamaa vähintään viikoittain, tyytyväisyys säilyi ennallaan 82 %:ssa. Katsotuimpia draamasarjoja olivat *Tauno Tukevan sota* (lähes miljoona katsojaa) ja *Taivaan tulet* (lähes 900 000 katsojaa), Taivaan tulien päätösjakso helmikuussa 2011 sai yli miljoona katsojaa. Radion kuunnelluin draamasarja oli kestopuosikki *Knalli ja sateenvarjo*.

Ulkomainen draama

Ylen ulkomainen draamatarjonta painottuu eurooppalaiseen ja erityisesti brittiläiseen draamaan. Lisäksi Yle hankkii mahdollisimman monipuolista tuotantoa kaikkialta maailmasta. Vuosien 2009 ja 2010 aikana Ylen kanaville on hankittu useita sarjoja Kanadasta ja erityisesti Australiasta. HBO (Home Box Office -mediayhtiö) sopimus tuo Ylelle sopivaa

tarjontaa Yhdysvaltain markkinoilta. HBO:n sarjoilla (*Terapiassa*, *True Blood*) on tavoitettu nuorempia yleisöjä ja luotu positiivista imagoa Ylelle tässä yleisöryhmässä.

Ulkomaisten sarjojen ensilähetysten määrä on jatkanut hidasta kasvuaan vuosien 2009 ja 2010 aikana. Draamoihin on yhä useammin saatu esitysoikeudet YLE Areenassa. Internetoikeudet ovatkin jo muuttumassa käytännöksi kansainvälisillä markkinoilla.

Myös ulkomaisen draaman katselu ja tavoitavuus väheni hieman: vuonna 2010 suomalaisista 57 % seurasi viikoittain Ylen ulkomaista draamaa. Heistä 84 % oli ainakin melko tyytyväisiä sarjoihin. YLE TV1:n suuria menestyksiä ovat olleet edelleen lämminhenkinen *Sydämen asialla*, joka tavoittaa viikoittain keskimäärin 500 000 katsojaa. Myös brittidekkarit kuten *Neiti Marple* tai *Komisario Lewis* ovat edelleen hyvin suosittuja.

Oppiminen ja tiede

Oppimisen ja tieteen ohjelmistot ovat keskeinen osa Ylen julkista palvelua ja sivistystehtävää. Yle on ainut mediatalo, joka tarjoaa tällä saralla audiovisuaalisia palveluja. Tulevaisuuden tarjonta laajenee internetin myötä myös aikuisten oppimiseen.

Opettaja.tv on tarjonnut kouluille ja opettajille opetusmateriaalia sekä täydennyskoulutusta. Sen viikottavoitavuus YLE Teemalla oli parhaimmillaan 25 000 katselijaa – Suomessa ammattialalla on noin 60 000 henkilöä (opettajat, koulukäyntiavustajat ja opetushallinto). Erityisryhmän palvelulla tavoitettiin 2/3-osaa kohderyhmästä, kun tarkastellaan sekä tv-ohjelman sekä sen YLE Areena -katselua yhteensä. Lukiolaisille suunnatun *Abitreenien* suoria webcast-lähettyksiä seurattiin 47 000 eri selaimelta keskimääräisen viikon aikana. Palvelu tavoitti lähes kaikki Suomen lukiolaiset. Nuoret myös viipyivät Abitreenien sivustolla pidempään kuin palveluissa keskimäärin.

Saimi & Jalmari on esimerkki pohjoismaisen yhteistyön eduista, ohjelma toteutettiin ruotsalaisen UR:n VeteranTV -formaattilla. Saimi & Jalmari käsitteli vanhuutta ja vanhenemista kunnioittavasti, ilolla ja huumorilla, vaikeita asioita unohtamatta. Vaikka suurin osa katsojista oli keski-ikää vanhempia, tavoitti ohjelma myös nuoria aikuisia. Uudet ohjelmakonseptit – kotimaista historiaa käsitellyt sarja *Historian myytit* ja lähihistoriaan paneutunut *Se päivä muutti Suomen* – löysivät yleisönsä YLE Teemalla, niin myös YLE TV 2:n *Hyötyhiki* ja *Kansallisaarre*.

Oppimisen ja tieteen sisällöt tavoittivat vuonna 2010 viikoittain neljänneksen suomalaisista, mikä on lähes 10 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan oli kuitenkin 77 %, mikä oli hieman enemmän kuin edellisellä vuonna. Parhaimmillaan oppimisen ja tieteen ohjelmat kuten *Prisma* tavoittivat yli 500 000 katsojaa, *Saimi & Jalmari* tavoitti 250 000 ja *Historian myytitkin* lähes 200 000 katsojaa. Opetusohjelmien verkkosivuilla vieraili parhaimmillaan lähes 100 000 eri kävijäselainta viikossa.

Radion sinfoniaorkesteri

Vuosina 2009–2010 Radion sinfoniaorkesteri soitti Helsingissä noin 90 konserttia ja teki ylikapellimestari Sakari Oramon johdolla viisi ulkomaista konserttimatkaa. RSO konsertoi mm. Wienissä, Ateenassa, Frankfurtissa, Tukholmassa, Pietarissa, Edinburghin musiikkijuhlilla sekä ensimmäisenä sinfoniaorkesterina Länsi-Afrikan Beninissä. Lisäksi orkesteri teki kotimaisen konserttikiertueen ja esiintyi Kemijärvellä, Rovaniemellä, Kemissä, Oulussa ja Kokkolassa. Kiertue sai pohjoisen mediassa suurta huomiota.

Suomalainen musiikki oli vahvasti esillä konserttisarjoissa ja Ylen kantaesitysten tilauksina. Kantaesityksinä kuultiin orkesteriteoksia muun muassa Kaija Saariaholta, Jouni Kaipaiselta, Lotta Wennäkoskelta, Sebastian Fagerlundilta ja Ville Matvejeffiltä. Konserttimatkoillaan orkesteri esitti myös Sibeliusta. Orkesteri levytti Saariahon, Lindbergin, Pohjolan, Sallisen, Nielsenin ja Respighin teoksia. Ylen käyttöön orkesteri teki kymmeniä kantanauhoja suomalaisista orkesteriteoksista. Tapauksena voidaan pitää Alban Bergin *Lulu-oopperan* esityksiä yhteistyössä Kokkolan oopperan kanssa keväällä 2009.

Konsertit radioitiin suorina ja konserttitarjonta oli esillä myös YLE Teeman *Kausikortti*-sarjassa. Yle.fi:ssä RSO:n konsertit voi seurata joko suorana tai *YLE Areenan* kautta 30 vrk konsertin jälkeen. Lisäksi *YLE Elävästä arkistosta* löytää valikoiman orkesterin historiaa ja nykypäivää.

Sakari Oramo ilmoitti syyskuussa 2010 jättävänsä RSO:n ylikapellimestarin tehtävän keväällä 2012. Yle julkisti joulukuussa kapellimestari Hannu Linnun valinnan Oramon seuraajaksi.

RSO:n konsertit tavoittivat vuonna 2010 Ylen medioissa noin viidenneksen suomalaisista. Konsertteja kuunnelleista 73 % oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan.

2.4 YLE24

YLE24 tuottaa YLE Uutiset, YLE Urheilun ja YLE Alueiden maakuntaradioiden sekä tv:n alueuutisten tarjonnan. Eri toiminnoissa on jatkettu vuosikymmenen puolivälissä käynnistettyä monimediaisen toimintatavan ja työprosessien kehittämistä. YLE24 tavoitti tv:ssä, radiossa ja internetissä vuonna 2010 päivittäin 74 % ja vähintään kerran viikossa 91 % suomalaisista. Päivätavoittavuus laski hieman edellisestä vuodesta, mutta viikotavoittavuus pysyi ennallaan. Tarjontaa seuraavista 81 % on vähintään tyytyväisiä, mikä on 5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin vuonna 2009.

YLE Uutiset

Uutismedia on sekä Suomessa että kansainvälisesti rajussa kaupallisessa paineessa. Sanomalehdistö vähentää panoksia toimitukselliseen sisältöön. Raaka sisältökäpailu ja tabloidisaatio voimistuvat erityisesti verkossa. Lisääntynyt tv-tarjonta ja epälineaarisen mediakulutuksen kasvu vähentävät erityisesti nuorten aikuisten uutiskäyttöä.

YLE24:n keskeisimmät tekniset ja uutistuotantoa suuntaavat hankkeet vuosina 2009–2010 ovat olleet tv:n tuotanto- eli studioalueen uusimisen suunnittelu sekä internetin julkaisujärjestelmä Escenicin viimeistely ja jatkokehitys. Studioalueen uusintaan liittyy pienimuotoiseen uutistuotantoon tarkoitettu ja pitkälle automatisoitu pilottistudio, joka otettiin käyttöön vuonna 2010. Tätä ns. kevytstudiota on käytetty tv-uutisten lisäksi myös uusissa tuotannoissa kuten *Min Morgon/TV-Nytt* -osuuksissa. YLE 24:n tv- ja radiotuotannot liittyivät Ylen yhteiseen medianhallintajärjestelmään Metroon ja tv:n uutis- ja urheilutuotannossa otettiin käyttöön kevyitä satelliittiautoja.

YLE Uutisten päähuomio vuosina 2009–2010 on ollut erityisesti uutislähetysten kehittämisessä radion aamuissa, tv:n alkuillalla ja pääuutisissa klo 20.30. *TV-uutiset* klo 20.30 on edelleen maan katsotuin tv-uutislähetys. *Aamu-TV* uudistettiin vuoden 2010 aikana. Siitä on rakennettu entistä reagoivampi ja uutismaisempi aamun ajankohtaislähetys. YLE Uutisten tuottamat radion ajankohtaisohjelmat on uusittu osana YLE Radio Suomen ajankohtaisohjelmien uudistusta.

Yhteistyötä aluetoiminnan ja maakuntaradioiden kanssa on lisätty ja tehostettu. YLE Uutiset on vahvistanut asemaansa yhteiskunnallisen keskustelun luontevana alustana suomalaisessa yhteiskunnassa. Omien uutisavausten lisäksi *Ykkösaamut* radiossa ja tv:ssä sekä *A Plus* -ohjelma ovat olleet tärkeitä palveluja perinteistä asiakeskeistä uutistarjontaa

arvostaville yleisöille.

YLE Uutiset tavoittaa vanhempien ikäryhmien suomalaiset hyvin televisiossa ja radiossa, mutta verkossa Ylen asema on selvästi kilpailijoita heikompi. Toisaalta tv:n arvioidaan olevan vuonna 2010 nuorille yhä tärkeämpi uutismedia. Nuorten ja nuorten aikuisten uutispalvelua on parannettu kehittämällä YLE Uutisten verkkosisältöjä. Uutissisältöjä tarjotaan mm. Facebookiin ja muihin ympäristöihin, joissa nuoret aikuiset seuraavat uutisia. Uutisiin on ryhdytty määrätietoisesti valitsemaan uutisaiheita, jotka koskettavat nuorten aikuisten elämää. Lisäksi perinteisiä aiheita on ryhdytty käsittelemään nuoria aikuisia koskettavalla, tuoreella tavalla.

YLE Uutiset eri medioissa tavoitti päivittäin tai lähes päivittäin 71 % yli 15-vuotiaista suomalaisista. Yli 15-vuotiaista suomalaisista 76 % on YLE Uutisiin tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä. YLE Uutisten tuottama *Tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotto* ja niiden yhteydessä lähetetyt *Uutiset ja sää* olivat TV:n katsotuimmat ohjelmat vuonna 2010 kuten useana vuotena aiemminkin. Vuonna 2010 Itsenäisyyspäivän vastaanoton keskikatsojamäärä oli 2,1 miljoonaa katsojaa. Saman päivän uutisia ja säätä seurasi 2 miljoonaa katsojaa.

Kaiken uutistoiminnan perusta on luotettavuus. Luotettavuutta tutkittaessa Ylen uutisorganisaatio arvioitiin luotettavimmaksi. Vuonna 2010 Ylen uutiset arvioitiin erittäin luotettaviksi (4,35), toiseksi luotetuimmaksi arvioitiin STT (4,34) ja kolmanneksi Helsingin Sanomat (4,01). (Asteikko 1–5: 5=erittäin luotettava, 1=erittäin epäluotettava)

> Kuvio 5: Uutisorganisaatioiden luotettavuus v. 2010

YLE Urheilu

Urheilujournalismin kehittämisen tavoitteena on ollut erottaa kaupallisista kilpailijoista arvopohjaisilla valinnoilla. Urheilu on erityisesti nuorten miesten tavoittamisen ja tyytyväisyyden kannalta keskeinen ohjelma-alue. Tutkimusten mukaan Ylen koetaan palvelevan medioista parhaiten urheilusta kiinnostuneita. YLE Urheilun oikeussalkku on on kehitetty vuonna 2010 siten, että Ylen asema tapahtumaurheilussa pysyy vahvana, vaikka kustannuksissa säästetäänkin. Oikeussalkun hallinta on pitkävaikutteista ja oikeuksien hintakilpailussa on otettava huomioon myös yhtiön säästötavoitteet. Uusissa avauksissa painotetaan nuorten aikuisten tavoittamista ja nousevia lajeja.

Vuosi 2010 oli YLE Urheilulle poikkeuksellinen suurten urheilupanostusten vuoksi. YLE Urheilu tuotti yhteensä 1 290 tuntia ensilähetyksiä televisioon ja 843 radioon. Vuosi alkoi Vancouverin talviolympialaisilla, sitten olivat jääkiekon MM-kisat ja kesällä YLE Urheilu oli mukana jalkapallon MM-kisoissa Etelä-Afrikassa sekä yleisurheilun EM-kisoissa Espanjassa. Yle välitti Vancouverin olympialaisista 308 tuntia tv-ohjelmaa, 223 tuntia radio-ohjelmaa ja nettisivuilla laajan kirjon kisatapahtumia sekä niiden oheisaineistoa. Yle tuotti myös kansainvälisen signaalin Vancouverin kisojen hiihtolajeista sekä myös mm. ringetten ja salibandyn MM-kilpailuista sekä hiihdon, yhdistetyn ja ampumahiihdon maailmancupiin kuuluvista kisoista, jotka järjestettiin Suomessa. YLE Urheilun tarjonnassa korostuu kansainvälisyyden lisäksi myös monipuolinen kotimainen kattavuus, jolla on iso alueellinen merkitys. Ylen urheilutarjonta on vapaasti kaikkien suomalaisten saatavilla.

Urheilun verkkopalvelu on vuosina 2009–2010 ollut jatkuvan, vahvan uudistamisen kohteena. Monimediaisen urheilu-uutistarjonnan toimintatapoja on kehitetty ja vain verkkoon tulevien sisältöjen tuottamiseen on panostettu. Toimituksellista lisäarvoa on haettu ja nopeuden, kattavuuden ja luotettavuuden lisäksi Urheilun verkkopalvelua on kehitetty nykyistä helppokäyttöisemmäksi. Urheilusisältöjä on haluttu kehittää niin, että ne ovat elämyksellisiä ja välittävät yhteisiä tunteita. Nopean ja kattavan tulospalvelun kehittäminen jatkuu.

Reaaliaikaisuus on tarkasteluvuosina toteutunut verkon ohella teksti-tv:ssä, jolla on tärkeä rooli urheilun tulosseurannassa: 30 % teksti-tv:tä seuranneista seuraa säännöllisesti sen urheilusivustoja. Radion ja television *Urheiluradioissa* ja *Urheiluruuduissa* etsitään vaihtoehtoisia näkökulmia ja uusia aiheita, jotta tulosuutisia seuranneet olisivat edelleen vähintään yhtä kiinnostuneita ohjelmista kuin tähänkin asti.

YLE Urheilu tavoitti vuonna 2010 viikoittain 59 % suomalaisista ja 53 % kaikista urheilua seuranneista on tarjontaan tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä. Katsotuimpia urheilulähetyksiä olivat jääkiekon MM-ottelut, erityisesti Suomi–Venäjä-peli, jota seurasi 1,2 miljoonaa katsojaa. Vancouverissa seuratuin oli 16. kispäivä, jolloin lähetettiin suomalaisille tärkeät jääkiekon pronssiottelu Suomi–Slovakia ja 50 km:n hiihto. Näitä seurasi yli miljoona katsojaa. Samoihin katsojalukuihin ylsi yleisurheilun EM-kisat. Jalkapalloilun MM-otteluiden välierän näki lähes 900 000 katsojaa.

Alueet

Alueellinen uutistoiminta niin radiossa kuin televisiossa on olennainen osa Ylen julkista palvelua ja sitä on edelleen kehitetty voimakkaasti. Vuosina 2009–2010 on panostettu erityisesti alueellisten verkkosisältöjen kehittämiseen ja uuden toimituksellisen työtavan haltuunottoon. Kilpailutilanne alueellisessa verkkotarjonnassa on kova, sillä maakuntalehdet ovat viime vuosina panostaneet internetin palveluihin. Radiossa tai tv:ssä Ylen alueellisilla uutisilla ei ole merkittäviä kilpailijoita kuin muutamilla alueilla.

Vuonna 2009 käyttöönotettu julkaisujärjestelmä Escenic on mahdollistanut uuden toimintatavan alueellisen verkkosisällön tuottamisessa. Henkilöstöä on koulutettu ja yhteistyötä YLE Uutisten ja muiden alueiden kanssa on jatkuvasti lisätty. Alueelliset uutiset ovat saaneet myös entistä näkyvämmän paikan valtakunnallisissa uutisissa.

Monimediaista toimituskulttuuria on vahvistettu. Verkkosisältöjä on lisätty määrällisestikin, mutta erityisesti on pyritty kehittämään laatua. Aihevalinnoissa on painotettu uutis- ja ajankohtaissisältöjä, mutta myös yleisö on haastettu ottamaan kantaa ja osallistumaan. Alueellisilla sivustoilla on ryhdytty hyödyntämään myös yhteisöllisen median keinoja ja vuorovaikutteisuutta.

YLE Radio Suomea on kehitetty suuren suomalaisen radiotuisen ykköskanavana. Vuonna 2010 kanavan ajankohtaisohjelmat uudistettiin ja se on ollut aktiivisesti mukana podcast-palvelun kehittämisessä.

Alueelliset tv-uutiset ovat saaneet erittäin hyvän vastaanoton ja saavuttaneet nopeasti arvostetun aseman Ylen uutisohjelmistossa. Ylen alueelliset tv-uutiset tavoittavat viikoittain ensilähetysillään alueilla yhteensä yli 1,1 miljoonaa katsojaa. Valtakunnallisina uusintoina ne tavoittavat viikossa yhteensä yli 1,6 miljoonaa katsojaa. Suhteellisesti eniten alueellisia tv-uutisia on ensilähetysinä katsottu Keski-Suomessa (30 % alueen väestöstä) ja Pohjois-Suomessa (29 %). Määrällisesti eniten katsojia on ollut Uudellamaalla (211 000). Kiinnostus uutislähetysiin on maan eri puolilla hyvin samankaltaista, vain Uudellamaalla se on jonkin verran vähäisempää kuin muualla.

YLE Radio Suomi on lähettänyt sekä valtakunnallista että alueellista ohjelmaa 20 maakuntaradion taajuudella, lisäksi YLE Radio Vegassa on lähetetty ruotsinkielistä paikallista ohjelmaa 5 alueella. Vuonna 2010 kuten aiemminkin YLE Radio Suomen alueellinen ohjelmisto on tavoittanut kuuntelijansa parhaiten

Lapissa, missä 71 % asukkaista kuuntelee kanavaa viikoittain (v. 2009 76 %). Pääkaupunkiseudulla tavoitetaan viikoittain runsas kolmannes (34 %) väestöstä. Määrällisesti tämä on tarkoittanut kuitenkin peräti 382 000 kuulijaa, kun Lapissa kuulijoita on ollut viikossa yhteensä keskimäärin 77 000.

2.5 YLE Visio

YLE Visio tuottaa viihteen, lasten ja populaarikulttuurin ja -musiikin tarjonnan. Kokonaisuutena nämä ohjelmistot tavoittivat vuonna 2010 tv:ssä, radiossa ja internetissä 20 % suomalaisista päivittäin ja vähintään 76 % kerran viikossa. Luku on laskenut 5 prosenttiyksiköllä vuodesta 2009. Ohjelmistojen seuranneista 60 % on tyytyväisiä tai erittäin tyytyväisiä tarjontaan.

Viihde

Viihdesisältöjä on esitetty vuosina 2009–2010 niin radiossa, tv:ssä kuin internetissäkin. Julkisen palvelun viihteen tavoitteita ovat virikkeellisyys ja erilaiset näkökulmat esimerkiksi suomalaisuuteen. *Tangomarkkinat* laajenivat taltiosta monimediaiseksi kokonaisuudeksi, kun tango soi radiossa, tv:ssä ja *Satumaa*-palvelussa yle.fi:ssä. Satumaa-konsepti kokoa tarjontaa Ylen muistakin musiikkiviihdeohjelmista (esim. *Euroviisut*, *Tartu Mikkiin*, *Kesäillan valssi* ja *Obladii*). Euroviisujen tavoite on tarjota uusille tulokkaille mahdollisuus päästä musiikkiestradeille, niinpä hyväksi koettua avointa kilpailua laajennettiin syksyllä 2010. Näin musiikkiviihdeohjelmat tavoittavat uutta ja nuorempaa asiakaskuntaa.

Käsitöiden viihteen tulee aktivoida, haastaa ja olla virkistävä vaihtoehto eikä julkisen palvelun viihteseen kuulu nolaaminen tai nöyryyttäminen. Yhteiskunnalliseen keskusteluun oman näkökulmansa toivat *Uutisvuoto*, *Presidentin kanslia* ja *Ihmisten puolue*. Ylen yhteistyö indieyhtiöiden kanssa on ollut hienoisessa kasvussa, josta yhtenä hyvänä esimerkkinä on lähes kulttimaineeseen noussut *Pasila*-animaatiosarja. Vähemmistöt ja valtaväestöteemat tuotiin keskusteluun mm. *Muslimielämä*-ohjelmasarjassa syksyllä 2010.

Sekä käsitöiden viihteen tulee aktivoida, haastaa ja olla virkistävä vaihtoehto eikä julkisen palvelun viihteseen kuulu nolaaminen tai nöyryyttäminen. Yhteiskunnalliseen keskusteluun oman näkökulmansa toivat *Uutisvuoto*, *Presidentin kanslia* ja *Ihmisten puolue*. Ylen yhteistyö indieyhtiöiden kanssa on ollut hienoisessa kasvussa, josta yhtenä hyvänä esimerkkinä on lähes kulttimaineeseen noussut *Pasila*-animaatiosarja. Vähemmistöt ja valtaväestöteemat tuotiin keskusteluun mm. *Muslimielämä*-ohjelmasarjassa syksyllä 2010.

Sekä käsitöiden viihteen tulee aktivoida, haastaa ja olla virkistävä vaihtoehto eikä julkisen palvelun viihteseen kuulu nolaaminen tai nöyryyttäminen. Yhteiskunnalliseen keskusteluun oman näkökulmansa toivat *Uutisvuoto*, *Presidentin kanslia* ja *Ihmisten puolue*. Ylen yhteistyö indieyhtiöiden kanssa on ollut hienoisessa kasvussa, josta yhtenä hyvänä esimerkkinä on lähes kulttimaineeseen noussut *Pasila*-animaatiosarja. Vähemmistöt ja valtaväestöteemat tuotiin keskusteluun mm. *Muslimielämä*-ohjelmasarjassa syksyllä 2010.

nellaan paljon YLE Areenassa.

Nenäpäivä on vuosittain kerännyt viihteen avulla rahaa kehitysmaiden lapsille. Maan huippuviihdyttäjät osallistuvat tapahtumaan ja ohjelmaan hyväntekeväisyydestä. Vuoden 2010 Nenäpäivä teki ennätyksellisen keräystuloksen.

Varhaisnuorten *Summeri* on muutettu ympärivuotiseksi ja ohjelmien teemoihin kuuluu mm. monikulttuurisuus ja kansainvälisyys. Summeri on monimediainen konsepti – internetin ja tv-ohjelman vuoropuhelulla tavoitetaan nuoria entistä paremmin. Summerin alabrändi *Netari-tv*-palvelu tarjoaa nuorille virtuaalisen neuvonta- ja keskustelufoorumia. Siinä missä Summeri on viihdettä, niin Netari-tv:ssä ei pelätä käsitellä nuorille vaikeita asioita heidän kysymään ammattilaisten tukemana. Nuoria tavoittavaan viihdeohjelmistoon ja sen kehittämiseen nuorten asiakkaiden huomioimiseksi on myös panostettu viihdeohjelmien kehitystyössä. Yksi merkittävä osa-alue on EBU:n yhteistuotantodokumentit, jonne Ylen nuortenohjelmat tuotti dokumentin *Kolttarokkia Lapissa*. Ohjelma voitti ensimmäisen palkinnon lastenelokuvien festivaaleissa Chicagossa.

Viihdeohjelmat tavoittivat v. 2010 viikoittain 64 % väestöstä (v. 2009 72 %). Vähintään melko tyytyväisiä ohjelmiin oli 83 % tavoitetuista. Katsotuimpia viihdeohjelmia olivat *Eurovision finaali* lähetykset, joka tavoitti yli miljoona katsojaa, *Tartu Mikkiin* ja *Tangomarkkinat* (lähes 700 000 katsojaa) sekä *Ihmisten puolue* ja *Satuhääät* (550 000 katsojaa).

Lastenohjelmat

Lasten palvelujen tavoitteena on olla Suomen rakastetuin lastenpalvelu: elämyksiä tarjoava, kehittävä, turvallinen ja lapsuutta arvostava palvelu. Vuosina 2009–2010 on kehitetty erityisesti lastenohjelmien internetin ja YLE Areenan tarjontaa. Ylen lastenpalveluille on luotu yhteinen nettisivusto *Lasten Yle*, johon kuuluvat kaikki lastenpalvelut mediasta tai kielestä (suomi, ruotsi, saame ja viittomakieli) riippumatta. Samalla sivustolla on katsottavana myös kaikki YLE Areenan lastenohjelmat. Palvelu on ladattavissa myös mobiiliin käyttöön.

Pikku Kakkosen tv-ohjelmistossa on keskitytty sekä uusien että jo tutuksi tulleiden draamahahmojen tuotantoon. Ohjelman nettipalvelussa televisiosta tutut hahmot ja juontajat leikkivät vuorovaikutteisesti lasten kanssa. Sivustolla saavutettiin jouluna 2010 uusi viikkokävijäennätys: 200 000 kävijää eri selaimilta.

Lasten vanhempia palvellaan *Olotila*-sivustolla, jossa on tarjolla sekä neuvoja lasten mediakasvatukseen että vinkkejä yhteisiin puuhiin. Tietoja tulevista ohjelmista on jaettu erityisesti Pikku Kakkosen Facebook-sivuston kautta, jolla oli vuoden 2010 lopussa noin 30 000 käyttäjää.

Lasten vanhempien tyytyväisyys Ylen lastenohjelmiin on myös kasvanut vuoden aikana. Kun 2–9-vuotiaiden lasten vanhemmista vuonna 2010 oli vähintään melko tyytyväisiä 96 %, vuonna 2009 heitä oli 92 %.

Populaarikulttuuri

Yksi Ylen tehtävistä on suomalaisen kulttuurin tallentaminen ja perspektiivin luominen menneeseen. Yle tarjoaa suomalaisille yleisöille monipuolista kotimaista populaarimusiikkia sekä laadukkaita ja journalistisesti korkeatasoisia musiikkiohjelmia. Julkisen palvelun populaarikulttuurissa kotimaisuus sekä riippumattomuus kaupallisista intresseistä ovat keskeisiä arvoja.

Populaarimusiikki on Ylen ohjelmistossa monimuotoisen ilmiö: se nähdään toisaalta keskeisenä osana mediakulttuurin elämysmaailmaa ja toisaalta myös kansallisena kulttuurina. Yle on ollut mukana mahdollistajana luomassa uutta yhteistyössä musiikkialan toimijoiden kanssa. *Yhteinen sävel* -kokonaisuus syntyi YLE Teeman dokumenttisarjan ympärille ja sisälsi radioidun ja televisoidun konsertin sekä äänilevyllisen uusia tulkintoja suomalaisten omikseen omaksumista slaavilaisista ikivihreistä. Tv-sarja *Haaveiden ilta* YLE TV2:ssa kutsui artisteja toteuttamaan musiikillisia haaveitaan. *Leirinuotiolla*-sarja YLE Radio Suomessa tuotti ennen kuulemattomia solistien kohtaamisia, sovituksia ja tulkintoja. *Rock Suomi*-dokumenttisarja Yle Teemalla etsi uusia näkökulmia suomalaisen rockin kehitykseen ja moniin tyylisuuntiin. Lisäksi Yle taltioi ja toteutti lukuisia tapahtumantunteja rockkonserteista ja iskelmätapauksista, joissa netin rooli uutena jakelukanavana painottui.

Ylex.fi-verkkopalvelun profiilia terävöitettiin ja uusi Satumaa-sivusto keskittyi ajassa elävään iskelmään ja aikuisimman maun rock-musiikkiin. YLE Radio Suomen, YLE TV2:n ja Satumaan yhteistyö kulminoitui Euroviisuissa ja Tangomarkkinoilla, jossa Ylellä on aktiivinen rooli sisällön ideoinnissa ja kotimaisen iskelmämusiikin kehittäjänä.

Nuorempia yleisöjä palvelee edelleen YleX, jonka konseptia laajennettiin monimediaiseen suuntaan, yksi esimerkki tästä on live-tuotantojen jakelu YleX Areenan kautta. Ylen populaari-

musiikin sisällöt ovat myös esillä sosiaalisen median palveluissa, esimerkiksi Facebookissa, Twitterissä sekä musiikkipalvelu Spotify:ssä. Menestystekijöitä ohjelmistoalueella ovat nopea reagointi yhteiskuntaan, yhteisöjen tuottamat sisällöt ja uudet teknologiset ratkaisut tuotannossa ja jakelussa.

Vuonna 2010 Ylen populaarikulttuuri tavoitti 31 % suomalaisista vähintään viikoittain. Tavoitetuista 78 % oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan. *Yhteinen sävel* ja *Rock-Suomi* tavoittivat parhaimmillaan runsaasti yli 100 000 katsojaa YLE Teemalla.

2.6 Svenska Yle

Ruotsinkielisen Ylen tarjonta koostuu uutisista ja urheilusta, faktasta, fiktiosta ja nuortenohjelmista. Kokonaisuutena tarjonta tv:ssä, radiossa ja internetissä tavoitti vuosina 2009–2010 neljänneksen koko väestöstä vähintään kerran viikossa. Svenska Yleä seuranneista 86 % oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan, mikä on 2 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisellä vuonna. Ruotsinkielisestä väestöstä tavoitettiin molempina vuosina päivittäin 64 % ja vähintään viikoittain 94 %. Kaikista ruotsinkielisistä 100 % oli vähintään melko tyytyväisiä tarjontaan, tyytyväisyys kasvoi 3 prosenttiyksikköä edellisvuodesta. Oman aamu-tv-ohjelman aloittaminen on vaikuttanut selvästi sekä päivittäisyleisön määrän kasvuun että kasvaneeseen tyytyväisyyteen.

> Kuvio 6: Tyytyväisyys Svenska Ylen ohjelma-alueisiin v. 2010

Svenska Ylen ensisijainen tehtävä on palvella ruotsinkielistä väestöä Suomessa. Samanaikaisesti sillä on tärkeä rooli Suomessa, sillä Svenska Yle tarjoaa suomenkieliselle väestölle erilaisen näkökulman ja toimii myös pohjoismaisten ohjelmien tärkeimpänä välittäjänä Suomessa. Asiakaslupaus ”Annorlunda på svenska” sitoo Svenska Ylen ohjelmatarjonnan vahvasti suomenruotsalaiseen kieleen ja kulttuuriin. Tutkimukset osoittavatkin että suomenruotsalaiset kokevat Svenska Ylen läheiseksi ja omakseen. Svenska Ylen ohjelmisto vastaa odotuksia ja tunnettuus on erittäin hyvä.

Ruotsinkielisten uutisten rooli on tärkeä kaikissa medioissa ja tärkeimmät hankkeet vuosina 2009–2010 olivat uutispalvelun kehittäminen kaikissa välineissä sekä monimediaisten tuotantotapojen hyödyntäminen. Etenkin aluetoiminnassa nettiläsnäoloa on lisätty. Tavoitteena on olla verkon käytetyin

suomenruotsalainen uutispalvelu ja yksi niistä palveluista, joita suomenruotsalaiset käyttävät päivittäin.

Komentointimahdollisuus lisäsi uutispalvelun suosiota 40 000 viikoittaiseen selainkäyttäjään. Uutisten online-palveluun kuuluvat olennaisena osana alueet sekä urheilu ja kulttuuri. Asiaohjelmissa tarkennettiin aihealueita ja parannettiin johdonmukaista ajankohtaisdokumentaatiota. Journalistista otetta vahvistettiin. Lifestyle-ohjelmien osalta suuri hanke oli *Min Morgon* -ohjelman aloittaminen YLE FST5:ssä. YLE Radio Vegassa aloitti ympäristö- ja kuluttaja-aiheisiin keskittyvä ohjelma *Småtpunkt* sekä perheille suunnattu uusi osio *Familje-lördag*. *Strömsön* brändiä laajennettiin *Mat så in i Norden* -ohjelmalla, joka myös lähetetään muiden pohjoismaisten yhtiöiden tv-kanavilla.

Suomenruotsalaisen draaman merkitys ohjelmistossa on erittäin suuri niin asiakassuhteen kuin Svenska Ylen palvelukyky mielikuvankin kannalta. Kolmiosainen minisarja *Avsked* lähetettiin vuoden 2010 lopussa. Radioteatterin ohjelmistoa suunnattiin selkeämmin nuorille aikuisille. Kulttuurin alueella iso avaus oli *Kulturen.fi*, jolla haettiin laajempaa kulttuurin sisältöä, keskustelua ja käyttäjien omaa osallistumista.

Viihteessä radion musiikkiohjelmien tarjontaa kehitettiin ja huumoriviihdettä lisättiin.

Monimediaisen *BUU-klubbenin* kehittämistä jatkettiin osana Ylen lastenpalvelua. Myös varhaisnuorten kohderyhmään panostettiin uudella ohjelmalla *Utmanad* ja joulukalenteri löi entiset ennätyksensä kävijämäärissä.

Nuorten tarjontaa YLE Extremen kautta kehitettiin suurilla tempauksilla, esimerkkeinä jo vakiintunut *Svenska Talande Klubben* ja yhteistyössä muiden tahojen kanssa *Panta inte*- ja *Blogipalkinto* -ohjelmat.

2.7 Ohjelmiston alkuperä

Vuonna 2010 Ylen koko tv-ohjelmistosta oli kotimaista tuotantoa 48 % ja ohjelmiston eurooppalaisuusaste oli vuonna 2010 84 % (tunnit pl. uutiset ja urheilutapahtumat).

Ylen tv-kanavilla kotimaisten ensilähetysten määrä oli 4 727 tuntia vuonna 2010. Vähennys edellisestä vuodesta oli 6,8 %. Vuonna 2010 kotimaisilta riippumattomilta ohjelma-tuottajilta hankittiin ohjelmia 28 %, eli 8,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisellä vuonna. Osuuden merkittävä nousu selittyy sillä, että YLE FST5 aloitti *Min Morgon*-ohjelman indie-yhteistyönä. Tämä lisäsi hankintoja 262 tuntia.

2.8 Yle suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuusvertailussa

Liikenne- ja viestintäministeriö tilaa vuosittain selvityksen suomalaisen tv-tarjonnan monipuolisuudesta. Tuorein raportti vuodelta 2009 sisältää yleiskuvauksen tv-kanavista ja muu- toksista. Vuoden 2010 raportti ei ole vielä käytettävissä.

Monipuolisuutta tarkastellaan selvityksessä ohjelma- tyyppien monipuolisuutena, jota arvioidaan 13-kohtaisen perusluokituksen avulla. Selvityksen mukaan – hiukan yk- sinkertaistaen – monipuolisuus toteutuu parhaiten silloin, kun kanavan ohjelmisto jakautuu mahdollisimman tasaisesti kaikkiin tutkittuun 13 ohjelmaluokkaan. Kanavakohtainen monipuolisuuden tarkastelu ei monikanavamaailmassa kui- tenkaan aina ole mielekästä. Ylen tavoitteena ei ole tarjota suomalaisille neljää monipuolista kanavaa, vaan mahdollisim- man monipuolinen neljän kanavan kokonaisuus.

Vuoden 2009 selvityksessä olivat mukana kaikki val- takunnalliset, ns. vapaasti katsottavat kanavat. Näiden 10 kanavan ohjelmatarjonta oli keskimäärin 1 046 tuntia viikossa eli melkein 149 ohjelmatuntia vuorokaudessa. Kanavien ohjelma- ja muu tarjonta (myös uutisikkunat, chatit ja mo- biilipelit) oli yhteensä yli 1 550 viikkotuntia eli 220 tuntia päivittäin. Tv-kanavien tarjonta kokonaisuutena oli hyvin monipuolista. Keskittyminen tiettyihin ohjelmaluokkiin on jonkin verran yleistynyt. Suurin yksittäinen ohjelmatyyppi valtakunnallisessa tarjonnassa olivat asiaohjelmat 29 %:n osuudella. Viihde kattaa neljänneksen kaikesta ohjelmatar- jonnasta ja ulkomainen fiktio 15 %. Urheilun osuus oli 11 % ja lastenohjelmien 9 %.

Suomalainen 10 kanavan tarjonta rakentuu yhdistelmästä erikoistuneita ja yleiskanavia, jotka profiloituvat laveasti sekä fakta- että viihdepainotteisesti. Faktaa tarjoavat eniten JIM ja YLE Teema. Laajan tarjonnan kanavia ovat YLE TV1, YLE FST5. MTV3, YLE TV2 sekä Nelonen. Viihteellisintä tarjonta oli Urheilukanavalla.

Ylen julkisen palvelun neljä kanavaa tarjoaa kokonaisu- utena hyvin kattavan ohjelmakirjon, vaikka ohjelmisto onkin edelleen hieman viihteellistynyt. Yli puolet tarjonnasta oli faktapainotteista. Koko Ylen tarjonnasta 40 % oli ensilähetyk- siä, loput uusintoja. Ylen tarjonta kokonaisuutena on selvästi faktapainotteisempaa kuin kaupallisten kanavien tarjonta.

YLE Teeman tarjonnasta faktaa oli yli 60 %. Se oli myös selvästi kaikista eurooppalaisin kanava, sillä yli puolet tarjonnas- ta oli alkuperältään Euroopasta. Uusintojen osuus oli korkein

eli 80 %. YLE TV1:n tarjonnasta faktaa oli 60 %. Tarjonnan kotimaisuusaste oli yli puolet ja uusintojen määrä 47 %. YLE FST5:n tarjonnasta oli 57 % faktapainotteista. Ylen kanavista viihdepainotteisin oli YLE TV2, jossa viihteellisten ohjelmien osuus oli yli puolet tarjonnasta. Kotimaisuusaste oli noin puolet ja uusintoja 60 %.

Kanavista monipuolisin oli YLE TV2, mutta myös MTV3 oli hyvin monipuolinen. YLE FST5 sijoittui vertailussa kolman- neksi ja YLE TV1 sekä Nelonen olivat yhtä monipuolisia.

> **Kuvio 7: TV-ohjelmistojen monipuolisuus eri kanavilla v. 2009**

3. Ylen erityistehtävät

3.1 Tasa-arvo ja monikulttuurisuus

Laki Yleisradio Oy:stä antaa Ylelle tehtäviä, jotka liittyvät tasa-arvon, suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden sekä kulttuurien välisen vuorovaikutuksen edistämiseen. Ylen eri- tyis- ja vähemmistöryhmien palvelustrategiassa on määritel- ty seuraavat tavoitteet:

- > **turvataan perustiedonvälitys ja kansalaisvalmiuksien kehittyminen**
- > **vahvistetaan yhteisöllistä hyväksyttävyyttä ja osallisuutta**
- > **vahvistetaan näkyvyyttä viihteessä ja lastenohjelmissa**
- > **otetaan huomioon uskonnolliset vähemmistöt**
- > **hyödynnetään teknologian luomia mahdollisuuksia**
- > **luodaan Ylestä tasa-arvoinen ja monikulttuurinen työyhteisö**
- > **vahvistetaan mielikuvaa Ylestä osallistumisen ja vuorovaikutuksen edistäjänä.**

Tasa-arvoa edistetään Ylessä sekä ohjelmatoiminnassa että henkilöstöpolitiikassa. Vuosille 2009–2011 hyväksytyssä ta- sa-arvosuunnitelmassa on tavoitteena, että Ylen henkilöstö kokee yhtiön toimintakulttuurin tasa-arvoiseksi. Tavoitteen toteutumista seurataan henkilöstökyselyllä kaksi kertaa vuo- dessa. Syksyllä 2010 lähes 80 % vastaajista oli sitä mieltä, että naisia ja miehiä kohdellaan Ylessä tasa-arvoisesti. Ylen vakinaisesta henkilöstöstä 49 % ja määräaikaista 54 % on naisia. Joissakin tehtävissä sukupuolijakautuma on kuitenkin huomattavan epätasapainoinen.

Vuosina 2009 ja 2010 kanavien tasa-arvo- ja moninaisuus-sisällöistä monikulttuurisuus ja maahanmuuttajat ovat olleet esillä näkyvästi niin draama-, asia- kuin viihdeohjelmistoissakin. Esimerkkinä v. 2010 viihdeohjelmistoista on *Muslimielämä*-sarja. Lastenohjelmissa monikulttuurisuus on määritelty erityiseksi ohjelmanteossa huomioitavaksi näkökulmaksi.

Eri kieli-, kulttuuri- ja myös etnisiin ryhmiin kuuluvien ihmisten kokemuksia Ylen palvelutarjonnasta ja sen kehittämistarpeista kuullaan vuosittain. Samoin myös aistivammaisien ja toimintaesteisten näkökulmia on huomioitu. Keskustelua on käyty eri ryhmien kanssa tapaamisissa ja seminaareissa.

Yle on myös edistänyt median roolin pohdintaa suhteessa tasa-arvo-, monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajateemoihin eurooppalaisessa keskustelussa. Tätä työtä on tehty Euroopan yleisradioliiton ja eurooppalaisten tasa-arvo- ja moninaisuus-verkostojen kautta.

3.2 Saamenkieliset ohjelmat ja palvelut

YLE Saamen Radio lähettää saamenkielistä radio-ohjelmaa Pohjois-Lapin alueella omalla kanavallaan noin 2 280 tuntia vuodessa. Suurin osa eli noin 1 800 tuntia tarjonnasta tehdään pohjoissaameksi, koltan- sekä inarinsaameen osuudet ovat noin 100 tuntia. Ohjelmisto koostuu musiikista, uutis-, ajankohtais-, kulttuuri-, viihde-, lasten-, nuorten- ja harrastusohjelmista. Lasten radio-ohjelma *Binna Banná* tehdään kerran viikossa inarin- koltan- ja pohjoissaameksi.

YLE Saamen Radio tekee päivittäistä yhteistyötä Ruotsin SR:n ja Norjan NRK:n saamelaisradioiden kanssa. Noin puolet Suomen saamelaisista asuu YLE Saamen Radion kuuluvuusalueen ulkopuolella. Kanavaa voi kuunnella myös internetin kautta. Lisäksi YLE Areenassa on tarjolla erilaisia saamenkielisiä on demand -palveluja. Saamen Radion verkkosivut ovat palvelleet maapallon eri puolilla olevia saamenkielisiä.

YLE Saamen Radio on tärkein saamenkielisten media-palvelujen tuottaja. Suomessa ei ole saamenkielistä sanomalehdistöä. Tämä korostaa Ylen saamenkielisten palvelujen merkitystä. Lähetysissä kerrotaan myös valtakunnan ja maailman ykkösuutiset saamenkielellä: radion uutislähetys maanantaista perjantaihin on päivittäin kuusi. Lisäksi kanavalla on ollut kuultavissa päivittäin kaksi Norjan Karasjoelta lähetettyä pohjoismaista uutislähetystä.

Television saamenkieliset uutiset, *Ođđasat*, lähetettiin ja tuotettiin yhdessä Norjan ja Ruotsin yleisradioyhtiöiden kanssa. Ođđasatin ensilähetys Pohjois-Lapissa ja Tervolan ja

Kemin alueella oli YLE FST5 -kanavalla klo 19.10, ja ohjelma uusittiin valtakunnallisena myöhäisillassa YLE FST5 -kanavalla tekstitettynä sekä suomeksi että ruotsiksi. Lisäksi Ođđasatin pikauusinta on ollut YLE TV2:ssa seuraavana arkiamuna klo 09.00. Uutislähetykset olivat pääasiassa pohjoissaameksi. Saamenkielisiä tv-uutisia on lähetetty viitenä päivän viikossa kahdeksan viikon kesätaukoa lukuun ottamatta.

Television on tarjonnut vuosittain myös 30 saamenkielistä *Unna Junná* -lastenohjelmaa, jotka on tuotettu yhdessä Ruotsin SVT:n kanssa. 15 minuutin ohjelmat on lähetetty sunnuntaiaamuisin klo 7.45 kevät- ja syyskausilla.

Media on ole vain tiedonvälitystä, sillä on roolinsa myös yhteisyyden ja identiteetin rakentajana. Yle Saamen Radio luo ohjelmillaan yhteistä nykyisyyttä ihmisille, jotka eivät välttämättä tunne toisiaan, mutta tuntevat kuuluvansa yhteen. Pohjoismainen yhteistyö vahvistaa kansallista ja kulttuurista yhteenkuuluvuuden tunnetta yli valtakuntien rajojen.

YLE Saamen Radio tuottaa ohjelmien lisäksi uutta saamelasta musiikkia. Viime vuosina on tehty paljon inarinsaamenkielistä musiikkia räpistä covereihin. Saamen radiossa soi pääasiassa saamelainen musiikki, joka yleisötutkimuksen mukaan tuottaa eniten iloa kuuntelijoille.

Saamelaiskäräjät on korostanut, että Ylellä on merkittävä rooli saamenkielen ja saamelaiskulttuurin ylläpitämisessä ja sen kehittämisessä. Television ja radion lastenohjelmat tukevat omalta osaltaan saamelaislasten kielellistä kehitystä sekä heidän identiteettiään. Television saamenkieliset uutiset ja lastenohjelmat tekstitetään ruotsiksi ja suomeksi. Ohjelmat antavat valtaväestölle tietoa saamelaisista ja lisäävät kulttuurien välistä suvaitsevaisuutta Suomessa. YLE Saamen Radion suomenkielisillä verkkosivuilla Saamenmaan ykkösuutiset ovat olleet luettavissa myös suomeksi.

Saamenkielistä ohjelmatarjontaa koskevasta strategiasta mainitaan hallintoneuvoston kertomuksessa eduskunnalle 2007–08 seuraavasti:

”Saamelaisohjelmien tulevaisuutta Yle suunnittelee yhdessä Ruotsin (SVT, SR) ja Norjan (NRK) yhtiöiden kanssa. Suunnitelmassa laaditaan saamelaisohjelmien strategiaa 2010–2014. Strategian painopistealueina ovat uutisten ja lastenohjelmien kehittäminen ja mahdollinen lisääminen. Suunnitelmassa arvioidaan myös yhtiöiden mahdollisuuksia panostaa lisää muille ohjelmistoalueille. Strategiasa arvioidaan myös tapoja parantaa saamelaisohjelmien jakelua kotiseutualueen ulkopuolelle. Pohjoismainen pääjohtajakokous

käsittelee strategiaa tammikuussa 2010.”

Saamelaisstrategiaan liittyen pääjohtajat totesivat 5.3.2010, että ennen radion yhteispohjoismaisen kanavan perustamista on syytä tutkia tarkemmin kuuntelijoiden tarpeita ja toiveita. Tätä varten päätettiin toteuttaa ensimmäinen laaja yhteispohjoismainen saamelaisten mediankäytön tutkimus. Hanke päätettiin toteuttaa SR:n SVT:n, NRK:n ja Ylen tutkijoiden kesken syksyllä 2010, koordinoijaksi nimettiin SR. Hanke viivästyi, koska Suomi ja Norja eivät antaneet edustavaa otantaa varten rekisteritietoja valitun tutkimusyrityksen (TNS) käyttöön. Suomessa tutkimuksen kohteeksi valikoituivat vain Väestörekisterin noin 1 700 äidinkieleltään saamenkielistä, mikä vaikeuttaa tulosten vertailua maiden kesken. Hanke toteutettiin vasta keväällä 2011 ja tulokset esiteltiin pääjohtajille 29.6.2011.

Yhteisen strategian eteenpäin viemisessä Yle ja NRK odottavat nyt aloitteita ruotsalaisilta yhtiöiltä. Tähän asti NRK on toiminut yhteistyön veturina. Tutkimuksen valmistuttua SR ja SVT ovat keskittymässä vain uutisyhteistyöhön (Oöðasat) ja ovat lopettaneet lastenohjelmayhteistyön (Unna Junná). Jos yhteistyö hiipuu, onkin Ylen lähdeittävä rakentamaan omaa uutta strategiaa ja toimintasuunnitelmaa. 2012 Yle tulee kohdistamaan panoksia erityisesti sisältöjen kehittämiseen.

3.3 Muut erityispalvelut: ohjelmatekstitykset ja tulkaukset

Romaninkielellä lähetetään *Romano mirits* eli Romanihelmiä-ohjelma, joka sisältää ajankohtaista asiaa romaneista ja myös romaninkieliset uutiset.

Ohjelmatekstitykset palvelevat kuulorajoitteisia katsojia, joita arvioidaan olevan Suomessa noin 700 000. Lisäksi esimerkiksi kieltä opiskeleville Suomessa asuville ulkomaalaisille on apua tekstityksestä. Tv:n päivittäiset viittomakieliset uutiset välitetään myös internetissä ja mobiilisti, kuten myös englanninkieliset uutislähetykset. Myös urheiluselostuksia on lähetetty viittomakielellä, mm. jääkiekon, jalkapallon ja salibandyn MM-kisoja vuonna 2010 on viitottu. Lisäksi lähetetään päivittäin uutisia selkokielellä.

Näkövammaiset ja lukemisesteiset voivat seurata ulkomaisia tv-sarjoja Ylen suomenkielisen äänitekstityksen avulla, jossa ääni kuuluu synteettisenä. Palvelu toimii kaikilla Ylen kanavilla. Uusin palvelu näkövammaisille on kuvailutulkkaus, jossa näköaistin välittämää tietoa kuvataan sanallisesti. Elokuvan kuvailussa välitettävä tieto koskee esimerkiksi henkilöiden

ulkonäköä, toimintaa, maisemaa tai lavastusta. Joulukuussa 2010 kuvailutulkattiin tv-sarja *Tauno Tukeyan sota*. Palvelu on saanut myönteistä palautetta.

Vuonna 2010 Ylessä tekstitettiin noin 30 % kaikkien tv-kanavien suomen- ja ruotsinkielisistä tv-ohjelmista. Ulkomaankielisistä ohjelmista tekstitetään 100 % joko suomeksi tai ruotsiksi, YLE FST5:n osalta sekä suomeksi että ruotsiksi. Suorana lähetettäviä urheilulähetystyksiä ei tekstitetä lainkaan, ei myöskään musiikki- eikä lastenohjelmia. Suorista uutislähetystyksiä tekstitetään päivittäin kaksi lähetystä. Kaikkiaan 70 % Ylen ohjelmistosta on tekstitettyä. Tammikuusta 2011 alkaen tv-ruudulla näkyvä ohjelmatekstityksestä kertova T-symboli.

Kotimaisten televisio-ohjelmien tekstittämistä koskeva lakimuutos vahvistettiin elokuun 2010 lopussa. Lain mukaan Ylen on tekstitettävä kaikki suomenkieliset ohjelmat vuoteen 2016 mennessä. Velvoitteen ulkopuolelle jäävät musiikki- ja lastenohjelmat sekä suorat urheilulähetykset. Tekstityksiä lisätään asteittain.

3.4 Hartausohjelmat

Jumalanpalvelukset ja hartausohjelmat kuuluvat Ylen julkisen palvelun tehtäviin. Hartausohjelmien sisällöstä Ylessä vastaa Kirkon tiedotuskeskus ja tuotannosta YLE Asia. Ylimpänä toimielimenä on Hartausohjelmien valvontaelin, joka hyväksyy lähetysuunnitelmat ja huolehtii siitä, että eri kirkkokunnat saavat omia hartauslähetystyksiä Ylen ohjelmistoon. Ylen lisäksi valvonelimestä ovat edustettuina Kirkon tiedotuskeskus, Kyrkans central för det svenska arbetet ja eri kristilliset kirkkokunnat Suomessa. Ruotsinkielisten hartausohjelmien sisällöstä vastaa Kyrkans central för det svenska arbetet yhteistyössä Kristliga radioutskottetin kanssa. Toimintustöyön tekee Kyrkans central för det svenska arbetet.

Suomenkieliset päivittäiset aamu- ja iltahartaudet kuuluvat YLE Radio 1:n ohjelmistoon. Luterilaisia, katolisia sekä vapaiden kristillisten yhteisöjen jumalanpalveluksia ja vespeireitä oli vuonna 2010 yhteensä 84 lähetystä (v. 2009: 87) ja ortodoksia jumalanpalveluslähetystyksiä ja ehtoopalveluksia yhteensä 31 kappaletta (v. 2009: 31). Lisäksi molempina vuosina radioitiin 5 uskonnollista kesäjuhlaa.

YLE Radio 1:ssä hartausohjelmat ovat kanavan kuunneluimpia ohjelmia; aamuhartaudet tavoittivat vuonna 2010 keskimäärin 160 000 kuuntelijaa ja sunnuntain jumalanpalveluksilla oli noin 200 000 kuulijan yleisöt. Hartausohjelmien merkitys kuulijoille kasvaa iän myötä.

YLE TV1 lähetti vuoden 2010 aikana yhteensä 32 (v. 2009 29) jumalanpalvelusta, joista 16 (v. 2009 17) oli suoria lähetyksiä ja loput nauhoituksia maamme eri paikkakunnilta. Evankelisluterilaisia hartauksia oli ohjelmistossa 23 (v. 2009 19), ortodoksia 3 (v. 2009 3), katolisia 1 (v. 2009 2) ja vapaiden kirkkokuntien hartauksia molempina vuosina 5. *Kolmen vartin kirkko* -lähetykset jatkuivat kesällä 2009 ja sunnuntaiden hartauslähetyksiä uusittiin tiistai-iltapäivisin. YLE Asian tuottama Kirkon tiedotuskeskuksen hartausohjelma *Pisara* lähetettiin lauantaisin.

Vuonna 2010 tv-hartauksilla oli keskimäärin 150 000 katsojaa. Yli puolet katsojista oli yli 65-vuotiaita ja suurin osa oli naisia. Pisan lähetyksiä katsoi vuonna 2010 keskimäärin 90 000 katsojaa.

YLE FST5 lähetti vuoden 2010 aikana 12 jumalanpalvelusta (v. 2009 10). Vuosittain syyskuussa lähetetään myös pohjoismainen yhteisjumalanpalvelus, jonka Yle tuottaa joka viides vuosi. Lisäksi YLE FST5:n ohjelmistoon kuului hengellisiä asioita käsittelevä ohjelma nimeltä *Himnaliv*, josta esitettiin kumpanakin vuonna 14 puolen tunnin ohjelmaa. YLE Radio Vegan ohjelmistoon kuuluu *Andrum* ja melkein päivittäiset *Morgon-* ja *Aftonandakt* -lähetykset. Jumalanpalveluksia lähetettiin kaikkiaan 60 (v. 2009 62).

3.5 Ulkomaanpalvelut ja vieraskieliset lähetykset

TV Finland on ulkosuomalaisille tarkoitettu koostekanava, jonka ohjelmisto rakentuu YLE TV1:n, YLE TV2:n ja MTV3:n niistä ohjelmista, joihin on myönnetty esitysoikeus TV Finland -kanavalle. Lisäksi YLE FST5-kanavalta saadaan poimia TV-nytt-uutislähetys. TV Finland on nähtävissä satelliittijakeluna Euroopan alueella Kanarian saarilta aina Lähi-itään asti. Ruotsissa, Norjassa, Virossa ja Tanskassa satelliittivastaanoton lisäksi kanavaa voidaan vastaanottaa kaapeliverkoissa ja Ruotsissa näiden lisäksi myös antenniverkoissa tietyillä alueilla.

TV Finlandin lähetystuntimäärä oli 5 551 tuntia vuonna 2010. Varsinaisten ohjelmien lähetyssajan ulkopuolella TV Finland välittää Uutisikkunan, johon kootaan tuoreimmat koti- ja ulkomaan uutiset. TV Finlandin satelliittivastaanoton ohjelmakortilla kuulee myös YLESAT1- ja YLESAT2-radiokanavat, joista SAT1 lähettää YLE Puheen ohjelmistoa ja SAT2 koosteen Ylen muusta radiotarjonnasta sekä lähetyksiä ruotsiksi ja venäjäksi. TV Finlandin ohjelmätiedot julkaistaan Ylen internetsivuilla ja muissa lehdistön tietojärjestelmissä. Kanava on maksullinen.

Ylen radio palvelee ulkomailla olevia suomalaisia satelliitti-, mobiili- ja internetjakelun välityksellä. Satelliittijakelussa Ylellä on kaksi ympärivuorokautista kanavaa Eurooppaan, Aasiaan ja Australiaan. Lisäksi Pohjois-Amerikkaan on osavuorokautinen palvelu. Satelliittiradiokanavat ovat maksuttomia. Satelliittiradiokanavien ohjelmistossa pyritään ulkosuomalaisten monipuoliseen palveluun. Toinen kanavista lähetti vuosina 2009 ja 2010 YLE Puheen ohjelmistoa, joka perustuu uutis- ja ajankohtaisohjelmiin ja tarjoaa läpileikkauksen Ylen radio- ja televisiokanavien suomenkielisestä puheohjelmistosta. Toinen satelliittikanavista tarjoaa ohjelmistoa myös ruotsinkielisille ja nuorille ulkosuomalaisille. Ulkomaanlähetysten vuosittainen määrä on ollut noin 37 000 tuntia. Ylen radiokanavia voi ulkomailla kuunnella myös internetin kautta. Nettiradiot avautuivat YLE Areenaan kesällä 2007.

Radiokanava YLE Mondo tarjoaa ympäri vuorokauden vieraskielisiä radiolähetyksiä tv:n kautta koko Suomessa, pääkaupunkiseudulla myös ULA-jakeluna. Venäjänkieliset uutiset välitetään päivittäin myös YLE Puheen kanavalla.

3.6 Turvallisuus, viranomaistiedottaminen ja varautuminen poikkeusoloihin

Yleisradion ohjelmistoyksiköiden ja yhtiömatrisien valmiussuunnitelmien päivitys saatettiin päätökseen vuoden 2009 aikana. Maakuntaradioiden suunnitelmien päivitys aloitettiin elokuussa 2009 ja se valmistui seuraavan vuoden kuluessa. Kevään 2010 aikana laadittiin erillinen, yksityiskohtainen suunnitelma varautumisesta vakaviin häiriö- sekä poikkeusoloihin, jolloin toimitaan poikkeusolojen tuotantotiloista. Suunnitelma laadittiin viiden eri tilanteen pohjalta, joita olivat esimerkiksi poikkeukselliset myrskytuhot tai varsinaiset poikkeusolot. Vuoden 2010 aikana päivitettiin esitys henkilövarauksista puolustusvoimille.

Joka toinen vuosi pidettävä valmiusharjoitus toimeenpantiin syyskuussa 2009 yhteistyössä Tieto-harjoituksen kanssa. Harjoitukseen osallistui yhtiön johtoryhmän lisäksi 150 Ylen ja eri palvelutoimittajien edustajaa. Valmiusharjoitusten kokemusten perusteella laadittiin kehittämisohjelma, joka koski poikkeusolojen tuotantotiloja, teknisiä järjestelyjä ja valmiussuunnitelmia. Johtoryhmälle ja keskeisille päälliköille järjestettiin erityistilanneharjoitus syksyllä 2010. Sen tavoitteena oli parantaa toimintavalmiuksia henkilöstöön ja toimitiloihin kohdistuvien uhkien varalta.

Yhtiön toimintavarmuutta parannettiin raportointikau-

s. 20-21

tena varmentamalla radion lähetyksreitijä kuituyhteyksin Pasilan tiloissa, rakentamalla television vara- ja testilähetysyksikkö ja hankkimalla siirrettävät radion lähetysyksiköt kolmelle maakuntaradiolle. Hankkeisiin saatiin osin rahoitusta huoltovarmuusrahastosta.

Liikenne- ja viestintäministeriön valmiustarkastus kohdistui vuonna 2009 YLE Lapin Radioon ja vuonna 2010 YLE Turkuun ja YLE Radio Vega Åbolandiin. Tarkastusten perusteella Ylen valmiudet ja toimintakyky häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa arvioitiin hyväksi.

Yle välitti vuonna 2010 yhteensä 157 (v. 2009 127) viranomaistiedotetta. Näistä 51 vuonna 2009 ja 33 vuonna 2010 liittyivät hätäliikenteen häiriöihin eli soittaminen hätäkeskukseen oli estynyt. Hätä tiedotteita välitettiin 7 vuonna 2010 (v. 2009 5). Vuonna 2010 viranomaistiedotteista oli 44 laadittu sekä suomeksi että ruotsiksi. Hätä tiedotteiden välitysjärjestelmän käyttöä harjoiteltiin tv:ssä edelleen joka kuukauden ensimmäisenä maanantaina. Helmikuun 11. päivänä 2010 tehdyssä vuosittaisessa kokeilussa kaupallisista radioista 91 % (v. 2009 83 %) välitti harjoitustiedotteen. Ylen valmiudet viranomaistiedotteiden välitykseen ovat kokonaisuutena hyvät.

4. Ylen ohjelmatarjonnan kustannukset

Ylen ohjelmistoalueiden kokonaiskustannukset olivat vuonna 2009 yhteensä 256,1 miljoonaa euroa ja vuonna 2010 263,7 miljoonaa euroa. Ohjelmatoiminnan tuottavuutta on edelleen tehostettu kehittämällä toiminta- ja tuotantotapoja sekä uuden teknologian avulla että ohjelmistolinjauksin. Kustannukset jakautuivat vuonna 2010 siten, että suurin eli 37,6 %:n osuus kokonaiskustannuksista oli Asia- ja kulttuuri-YLE:n ja noin kolmannes eli 32,8 % oli YLE24:n. YLE Vision tuotannot olivat noin 15,1 % ja Svenska Ylen vastavasti 14,5 % kokonaiskustannuksista.

Ylen kustannusten jakaantuminen (%) ohjelmisto- ja ohjelma-alueittain v. 2009 ja 2010

Ohjelmisto- ja ohjelma-alueet	2009	2010
YLE24	33,3 %	32,8 %
Uutiset	12,0 %	10,9 %
Urheilu	8,8 %	10,0 %
Alueet	10,6 %	10,1 %
Radio Suomi ja YLE Puhe	1,9 %	1,7 %

Asia- ja kulttuuri-YLE	36,0 %	37,6 %
Ajankohtaisohjelmat	3,2 %	3,8 %
Asia	8,7 %	8,8 %
Kulttuuri (myös RSO)	6,8 %	6,5 %
Oppiminen ja tiede	2,6 %	2,2 %
Draama	11,4 %	12,9 %
Tv-kanavat ja -musiikki	3,2 %	3,4 %
YLE Visio	15,5 %	15,1 %
Viihde	5,6 %	5,1 %
Lapset ja nuoret	3,5 %	3,6 %
Populaarikulttuuri	3,4 %	3,2 %
YleX, R1 ja uudet palvelut	3,0 %	3,1 %
Svenska Yle	15,2 %	14,5 %
Uutiset ja urheilu	6,9 %	6,8 %
Fakta *	3,3 %	3,1 %
Fiktio **	3,3 %	3,0 %
Nuoret	0,8 %	0,8 %
Kanavat	0,8 %	0,8 %
Yhteensä	100 %	100 %
yhteensä Milj. €	256,1	263,7

V. 2010 kustannusten osuudet on laskettu ilman olympiakisoja

* sisältää asia-, ajankohtais- ja opetusohjelmat ja -palvelut

** sisältää lasten-, kulttuurin-, draaman ja viihteen ohjelmat ja palvelut

5. Ylen mediatarjonta

5.1 Tarjonta tv- ja radiokanavittain

Radio- ja tv-kanavien profiileja on edelleen tarkennettu ja niiden keskinäistä työnjakoa täsmennetty. Ylen neljällä tv-kanavalla on työnjako, jonka mukaan **YLE TV1:n** profiiliin kuuluvat ajankohtais- ja asiaohjelmistot, draama ja viihdetarjonnassa poliittinen satiiri. **YLE TV2** on erityisesti lasten, nuorten ja perheiden sekä vapaa-ajan ja urheilun erikoiskanaava, jolla on vahva draama- ja viihdetarjonta. Ajankohtais- ja asiaohjelmissa painotetaan kansalaisnäkökulmaa, kotimaisuutta ja alueellisuutta. **YLE Teema** on kulttuurikanava, joka tarjoaa elokuvia, historiadokumentteja sekä tieteen ja oppimisen ohjelmia. **YLE FST5** on suomenruotsalaisen yleisön pääkanava, jonka profiilissa erottuu myös pohjoismaisuus. **YLE Teksti-tv** tarjoaa uutisia, urheilua, palvelusivustoja ja ohjelmatiedot.

Radiokanavista **YLE Radio 1** on kulttuurin, taiteen ja asiapuheen radiokanava. Musiikkitarjonta ulottuu klassisesta ja hengellisestä musiikista jazziin ja maailmanmusiikkiin. **YLE Radio Suomi** on alueellinen (20 suomenkielistä alueradiota) ja valtakunnallinen uutis-, ajankohtais- ja palvelukanava, jonka muita painopisteitä ovat urheilu, populaarimusiikki ja kontaktilähetykset. **YleX** on populaarikulttuurikanava ennen kaikkea nuorille ja nuorille aikuisille. **YLE Puhe** välittää uutis- ja ajankohtaisohjelmia sekä muuta asiaohjelmistoa Ylen radio- ja tv-kanavilta. **YLE Radio Vega** on aikuisten ruotsinkielisten radiokanava, joka toimii myös viidellä alueella. **YLE Extrem** on ruotsinkielisten nuorten yleisöjen monimediainen kanava, jonka musiikkiprofiili painottuu pohjoismaiseen populaarimusiikkiin. Ylen radiokanavat ovat kuultavissa myös Ylen internetissä. Lisäksi internetissä sekä tv:ssä on tarjolla **Ylen klassinen**, joka lähettää tauotta klassista musiikkia.

5.2 Internetin palvelut

YLE Areenan läpi virtaa suuri osa Ylen radiossa ja televisiossa tarjottavasta ohjelmisällöstä. Teleoperaattori- ja laitevalmistajayhteistyön avauksina YLE Areenan tarjonta laajeni vuonna 2010 myös tv-vastaanottimiin, pelikonsoleihin sekä mobiililaitteisiin. **YLE Areenan** teknistä toimivuutta ja vakautta pystyttiin myös parantamaan, mikä lisäsi merkittävästi monien palvelujen käyttöä vuoden 2010 aikana. **YLE Elävä arkisto** tuo katsottavaksi ja kuunneltavaksi tuhansia tv- ja radio-ohjelmia tai niiden parhaita paloja menneiltä vuosilta. Suomalaiseen kulttuuriperintöön kuuluu niin suuria uutistapahtumia, urheilun huippuhetkiä, nostalgista ajankuvaa sekä viihteen, musiikin ja draamankin parhaat palat. Palvelun sisältö karttuu koko ajan. YLE Elävä arkisto reagoi myös nopeasti ajankohdaisiin aiheisiin ja tuottaa toimitetun arkistomateriaalin avulla syventävää ja taustoitettavaa tietoa. Kaikki ohjelmat on taustoitettu artikkeliteksteillä, joita on jo yli 10 000. Vuoden 2010 aikana YLE Elävän arkiston kävijämäärä vakiintui. Samaan aikaan käynnistettiin palvelun seuraavan vaiheen uudistustyö, joka viedään päätökseen vuoden 2011 aikana.

YLE Elävässä arkistossa on tarjolla audio- ja videoleikkeitä koko Ylen historian ajalta ja tarjonta kasvaa vuosi vuodelta. YLE Areenassa radio- ja tv-ohjelmat ovat saatavissa joko 7 tai 30 päivää ohjelmien ensilähetysten jälkeen, ja tarjonta elää koko ajan (taulukossa 31.12.2010 -tilanne).

Internet-tarjonta 2010 (31.12.2010)

YLE Areena

Videoita	18 141	kpl
	1 859	tuntia
Audioita	7 148	kpl
	1 860	tuntia

YLE Elävä arkisto

Tausta-artikkeleita	9 854	kpl
Videoita	13 411	kpl
	1 655	tuntia
Audioita	4 918	kpl
	1 093	tuntia

Ylen internetin kehitystyö tähtää palveluiden laadun kehittämiseen ja käytön helpottamiseen. Tavoitteena on tuottaa määrällisesti vähemmän, mutta sitäkin vaikuttavampia verkkopalveluita. Ylen verkkopalvelut hahmottuvat käyttäjilleen tulevaisuudessa isompina kokonaisuuksina, joista sisältöjen löytäminen on nykyistä olennaisesti helpompaa. Tehokas linkittäminen ja ikkunointi lisäävät eri sisältöjen vuoropuhelua ja löydettävyyttä. Palvelun selkeyttäminen on aloitettu, ja työ jatkuu: yli 80 % Ylen verkkopalvelun nimikkeistä joko arkistoidaan tai osin poistetaan. Lukuisien kanava- ja ohjelmavivujen hajanainen sisältötarjonta tiivistetään kohderyhmäpalveluihin ja strategisiin ydinpalveluihin.

Yle.fi:n uusia ja/tai uudistettuja verkkopalveluita:

- > [Lasten palvelujen, YleX:n ja mobiilipalvelujen uudistukset 2009](#)
- > [Yle.fi -etusivun uudistus alkuvuodesta 2010](#)
- > [Olotila- ja Uusi Musta-palvelut nuorten naisten kohderyhmälle](#)
- > [Klassisen musiikin palvelulanseeraus 2010](#)
- > [Uusi päivä -palvelu tv-sarjan alkaessa 2010](#)
- > [Draaman Kohtaus-sivusto 2010](#)
- > [Sisällöllinen kehitystyö ja uutispalvelun uudistaminen aluetoiminnassa](#)
- > [Urheilupalvelun monipuolinen sisältökehitys](#)

Yle.fi:n keskeiset palvelut vuosina 2009–2010:

- > [Uutiset: yle.fi/uutiset](#)
- > [Urheilu: yle.fi/urheilu](#)

- > Sää: yle.fi/saa
- > TV- ja radio-ohjelmat: yle.fi/areena
- > Arkistot: yle.fi/elavaarkisto
- > Lapset ja varhaisnuoret: yle.fi/pikkukakkonen,
yle.fi/galaxi, yle.fi/summeri, yle.fi/lapset
- > Populaarikulttuuri ja nuoret: yle.fi/ylex,
yle.fi/abitreeneit, yle.fi/satunmaa
- > Draama: yle.fi/uusipaiva, yle.fi/kohtaus
- > Oppiminen ja tiede: yle.fi/oppiminen, yle.fi/opettajatv,
yle.fi/tiede
- > Arki ja koti: yle.fi/olotila, yle.fi/uusimusta
- > Kulttuuri: yle.fi/kulttuurikunto, yle.fi/klassinen
- > Tapahtumat: yle.fi/vaalit, yle.fi/euroviisut
- > Mobiili: m.yle.fi

Svenska.yle.fi on kehittänyt erityisesti uutissivustoja, lasten- ja YLE Arenan -palvelua. Uutissivuston vuorovaikutteisuutta on edelleen parannettu, keskustelun ja kommentoinnin lisäksi käyttäjät voivat nyt lähettää sivuille omaa uutismateriaaliaan. Lastenpalvelut ovat mukana Ylen yhteisessä lastensivustossa, yle.fi/lapset. Joulukalenterilla on suurimmat yleisöt ja vuoden 2010 lopussa koko svenska.yle.fi kokosi yli 100 000 eri viikkokävijää. Svenska.yle.fi:n kävijämäärät ovat nousseet tasaisesti, vuonna 2010 sivujen kävijämäärät nousivat 17 % edellisestä vuodesta.

5.3 Mobiilipalvelut

Ylen mobiilipalvelu on vakiinnuttanut asemansa yhtenä Ylen jakelutienä ja v. 2010 m.yle.fi vakiintui Ylen mobiilipalvelun osoitteeksi. Myös YleX:lle avattiin oma mobiilipalvelu, josta käyttäjät saavat keskeisimmät verkkosisällöt käyttöönsä. Mobiiliareenassa avattiin Yle Arenan valikoima ja iPhoneen ilmestyttyä videot ja audiot muokattiin sillä katsottaviksi ja kuunneltaviksi.

Vuonna 2010 Yle julkaisi Yle Arenasta ja Ylen lasten palvelusta sovellukset (ns. applikaatiot) kaikille yleisille käyttöjärjestelmille. Mobiilivideoiden käyttäjämäärät ovat niiden myötä kasvaneet. Myös osallistuminen mobiilipalveluja hyväksi käyttäen esim. äänestämällä Ylen ohjelmissa (*Ajankohtainen Kakkonen*, *Euroviisut* tai *Tangomarkkinat*) on ollut suosittua.

6. Ylen mediayleisöt

6.1 Mediatrendit

Kotitalouksissa yleisimmät laitteet ovat edelleen matkapuhelin, tv ja tietokone, jotka ovat lähes kaikkien käytössä. Vuosina 2009 ja 2010 on hankittu lisää erityisesti taulu-tv -vastaanottimia sekä internetin käyttöön liittyvää valmiutta ja laitteistoa. Tv-talouksien määrä on 91 % (v. 2009 92 %). Televisiottomia on edelleen selvästi muita enemmän alle 35-vuotiaiden yhden hengen talouksissa sekä 2-hengen nuorimmissa talouksissa, mutta näidenkin määrä on edelleen varsin korkea (90 %). Tv-maksukortti on noin joka neljännessä kotitaloudessa, muita enemmän lapsiperheissä ja 35–44-vuotiaiden kahden aikuisen talouksissa. Laajakaista on muita yleisempi lapsiperheissä (91 %:ssa) ja alle 55-vuotiaiden kahden aikuisen talouksissa (93–94 %) ja alle 35-vuotiaiden yhden hengen talouksissa (84 %). (Tilastokeskuksen laitetiedustelut 11/2010)

Internetin käyttäjien määrä kasvoi edelleen: kotitalouksista 81 %:lla on internetyhteydet. 16–74-vuotiaista suomalaisista 86 % oli käyttänyt internetiä viimeksi kuluneiden kolmen kuukauden aikana (Tilastokeskuksen Tieto- ja viestintätekniikan käyttötutkimus 2010). Osuus on 4 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuotta aiemmin. Internetiä käyttää yli 90 % kaikista alle 55-vuotiaista ikäryhmistä. Vuoden aikana on yleistynyt erityisesti internetin päivittäinen käyttö. Jo yli puolet suomalaisista käyttää internetiä monta kertaa päivässä (Tilastokeskus 2010).

6.2 Tv-katselun kehitys

Televisio tavoitti vuonna 2010 päivittäin 73 % väestöstä, eli noin 3,7 miljoonaa yli 4-vuotiaasta suomalaista. Tavoittavuus nousi prosenttiyksiköllä edellisestä vuodesta. Ylen kanavat tavoittavat päivittäin 60 % suomalaisista, MTV3 51 % ja Nelonen 35 %. Viikon aikana Ylen kanavat tavoittavat 87 % yli 4-vuotiaista suomalaisista, ja kaiken kaikkiaan televisio tavoittaa viikon aikana 93 % suomalaisista.

Vuonna 2010 yli 4-vuotiaat katselivat televisiota päivittäin 2 tuntia 52 minuuttia eli 2 minuuttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Ylen kanavien osuus nousi 45 %:iin (v. 2009 43,7 %). Vuosi 2010 oli suurten urheilutapahtumien vuosi ja se näkyi erityisesti YLE TV2:n markkinaosuuden kasvussa, vaikka YLE TV1 nousikin markkinajohtajaksi. Neljän suurimman kanavan yhteinen markkinaosuus oli vuonna 2010 71,5 %, kun se vielä edellisenä vuonna oli 72,2 %. Tulos on edelleen suuri, mutta näyttää olevan hitaasti hiipumassa teemakanavien hyväksi.

> TV-mittaritutkimus perustuu 1 000 talouden otokseen (noin 2 200 henkilöä) ja sen toteuttaa Finnpanel Oy. Tutkimuksessa television tavoitavuudella tarkoitetaan niiden katselijoiden suhteellista määrää tutkitussa väestössä, jotka katsovat tv:tä vähintään yhden minuutin päivän aikana. Tv:n katselu-aika lasketaan katseluun käytetystä ajasta koko tutkittavaan väestöön suhteutettuna. Katselussa otetaan huomioon sekä kaikkien talouden jäsenten että vieraiden live-katselu ja myös viikon aikana tallennettujen ja katseltujen ohjelmien katselu.

> **Kuvio 8: Tv-kanavien osuudet päivittäisestä katseluajasta v. 2009 ja 2010**

Ruotsinkielisen väestön tv:n katselu eroaa koko väestön katselusta, koska Ruotsin tv-kanavilla on hyvä näkyvyys rannikkoalueella ja niitä voi vastaanottaa maksu-tv:ssä missä tahansa kaapeliteitse. Yle palvelee suomenruotsalaisia ensisijaisesti YLE FST5-kanavalla, mutta suomenruotsalaiset katsovat paljon myös suomenkielisiä tv-kanavia. Televisio tavoitti vuonna 2010 päivittäin 69 % (v. 2009 68 %) yli 10-vuotiaista ruotsinkielisistä, ja Ylen kanavien tavoitavuus oli yhteensä 55 % (v. 2009 54 %). Parhaiten eri kanavista ruotsinkielistä väestöä tavoittaa YLE TV1 (41 %), MTV3 (38 %), YLE TV2 (35 %) ja YLE FST5 (32 %). Ruotsin kanavista SVT:n kanavat tavoittivat yhteensä 14 %, TV4 Sverige 9 % ja SVT Europa 9 %. Vuonna 2010 ruotsinkieliset katsoivat televisiota päivittäin 2 tuntia 25 minuuttia (v. 2009 2 t 22 min).

Katsotuin tv-ohjelma oli vuonna 2010 Tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotto (YLE TV1). Näin on ollut aina TV-mittaritutkimuksen alusta eli vuodesta 1987 lähtien. Yleisömäärä oli viime vuonna 2,1 miljoonaa katsojaa, kun 45 % senhetkisestä koko katsojamäärästä katseli vastaanottoa. Toiseksi katsotuin on myös tuttu: vastaanoton aikana YLE Uutisten lähetys tavoitti lähes yhtä suuret katsojamäärät kuin itse vastaanotto. Kolmanneksi katsotuin oli Tanssii Tähtien kanssa -finaali (MTV3), jota seurasi 1,4 miljoonaa katsojaa. Seuraaviksi katsotuimmat olivat suuria urheilutapahtumia, joissa suomalaiset ovat menestyneet: Mäkihypyn MC (MTV3) ja 1,4 miljoonaa katsojaa ja Jääkiekon MM, erityisesti sen Suomi–Venäjä-ottelu (YLE TV2), jota seurasi 1,2 miljoonaa katsojaa.

Asiaohjelmat kiinnostavat suomalaisia edelleen ja se korostuu Ylen kanavilla, koska faktatarjontaa on huomattavasti enemmän kuin muilla kanavilla. Ylen kanavilla faktaohjelmien katselun osuus on kaikesta katselusta yli 50 %.

> **Kuvio 9: Ohjelmaluokkien osuudet tv:n pääkanavien katselusta v. 2009 ja 2010**

Suomessa teksti-tv tavoittaa 83 % talouksista. Teksti-tv:n palveluja käyttää suuri osa niistä, joilla on teksti-tv: 62 % teksti-tv-talouksissa asuvista eli 2,3 miljoonaa käyttäjää. YLE Teksti-TV on edelleen käytetyin suomalainen teksti-tv-palvelu: 1,7 miljoonaa käyttäjää viikossa. Käyttäjämäärät ovat viime vuosina jonkin verran vähentyneet. YLE Teksti-TV:n palveluihin kuuluvat myös kuulo- ja näkövammaispalvelut kuten äänitekstit.

6.3 Radionkuuntelun kehitys

Lähes kaikki suomalaiset eli 96 % yli 9-vuotiaista väestöstä kuuntelee radiota viikon aikana. Keskimääräisenä päivänä radio tavoittaa 78 % väestöstä. Vuonna 2010 Ylen radiokanavat tavoittivat viikossa yhteensä 63 % (v. 2009 62 %) ja päivittäinen tavoitavuus oli 44 % kuten edelliselläkin vuonna. Viikon aikana YLE Radio Suomi on kuunnelluin kanava, joka tavoitti 44 % (v. 2009 44 %) väestöstä.

Vuonna 2010 radion päivittäinen kuuntelu-aika oli keskimäärin 3 tuntia 10 minuuttia eli yksi minuutti vähemmän kuin edellisellä vuonna. Ylen osuus radion kuuntelusta on noussut prosenttiyksiköllä 53 %:iin. YLE Radio Suomi on edelleen markkinajohtaja: 37 % (v. 2009 36 %). YLE Radio 1:n osuus oli 8 % (v. 2009 7 %), YleX:n osuus oli 4 % (v. 2009 5 %) koko väestössä, mutta 15–34-vuotiaiden ikäryhmässä 14 %.

Eniten radiota päivittäin kuuntelevat yli 55-vuotiaat, jotka viettävät kuunteluun käyttämästä ajasta yli 80 % Ylen kanavilla. Yli 45-vuotiaiden kuunnelluin yksittäinen kanava on edelleen YLE Radio Suomi. 45–54-vuotiaat kuuntelevat kuitenkin kaksi tuntia päivässä myös kaupallisia radiokanavia. 15–24-vuotiaiden kuunnelluimman kanavan aseman jakavat YleX, Radio Rock ja NRJ. YLE Radio 1:tä kuuntelevat selvästi eniten yli 65-vuotiaat.

> Kansallisessa Radiotutkimuksessa otos käsittää yhteensä yli 18 000 henkilöä maakunnittain koko väestössä käsitellen sekä suomen- että ruotsinkieliset. **Tavoitavuudella** tarkoitetaan tutkitussa väestössä niiden kuuntelijoiden suhteellista määrää, jotka kuuntelevat radiota vähintään puolet yhdestä 15-minuuttijaksosta tarkasteltavana ajanjaksona. Radion **kuuntelu-aika** lasketaan niiden 15-minuuttijaksojen määrästä, jolla vastanneet ovat merkinneet kuunnel-

s. 24-25

leensa radiota. Tutkimuksen toteuttaa Finnpanel Oy.

> Kuvio 10: Radiokanavien osuudet päivittäisestä kuunteluajasta v. 2009 ja 2010

Ruotsinkielisen väestön radionkuuntelu eroaa suomenkielisestä valtaväestön kuuntelusta kuten tv:n katselukin. Ruotsinkielisillä radiopalveluilla on kielen vuoksi kuitenkin vielä suurempi merkitys kuin tv:llä. Vuonna 2010 Suomen ruotsinkielisestä väestöstä 77 % kuunteli radiota päivittäin, viikoittain kuuntelijoiden osuus oli 93 %. YLE Radio Vegaa kuunteli päivittäin 45 % (v. 2009 42 %), viikoittain 61 % (v. 2009 58 %). Ylen suomenkielisiä radiokanavia kuunteli viikoittain noin joka viides eli 21 % (v. 2009 24 %). YLE Extremiä kuunteli viikoittain 35 % kaikista ruotsinkielisistä. Ruotsinkielisten päivittäinen radion kuuntelu-aika oli 2 tuntia 58 minuuttia. Ruotsinkielisten markkinajohtajan YLE Radio Vegan osuus kuuntelusta nousi 55 %:iin kuunteluajasta (v. 2009 51 %). YLE Radio Vegan kuuntelu on sitä yleisempää, mitä vanhemmasta ikäryhmästä on kysymys, kun taas YLE Radio Extremen kuuntelu on sitä suurempaa, mitä nuorempia kuulijat ovat. Alle 35-vuotiaista lähes joka kolmas kuuntelee YLE Extremiä päivittäin.

6.4 Internetin käytön kehitys

Internetin yleisyys kotitalouksissa kasvoi vuonna 2010 81 %:iin (v. 2009 78 %) ja sen eri palveluja käytti viimeisten kolmen kuukauden aikana jo 86 % kaikista 16–74-vuotiaista. Yleisimmin internetiä käytetään pankkiasioissa ja sähköpostiin, joita käyttää 77 % koko väestöstä. Median käyttö ja tuote- ja palveluhaut internetistä ovat kuitenkin jo yhtä yleisiä (76 % väestöstä).

Suosituimpien suomalaisten internetpalvelujen lista on pysynyt viime vuodet varsin samanlaisena. Keskustelut ja sosiaalinen media olivat pitkään suosituimpia (msn.fi, Messenger, Suomi 24.fi ja IRC-galleria), sittemmin mediapalvelut ovat ohittaneet ne. Koska TNS Metrix -mittaus on kansallinen ja rakennettu pääosin kotimaisten mainostajien käyttöön, eivät siinä nouse esille sellaiset Suomessakin suosituimpien joukossa olevat palvelut kuten Google, Facebook tai Youtube.

Vuonna 2010 suurimmat mediat ovat ohittaneet internetissä muut palvelut. Viisi suosituinta ovat nyt molemmat iltapäivälehdet, MTV3, Helsingin Sanomat ja Yle. Iltalehden käyttäjäselainten määrä on keskimäärin yli 2,5 miljoonaa

viikossa, MTV3:n yli 1,8 miljoonaa, HS:n yli 1,6 miljoonaa ja Ylen lähes 1,5 miljoonaa. Yle on noussut seitsemänneltä sijalta viidenneksi.

> **TNS Metrix internetin kävijämäärämittaus** Suomessa on alan yhteinen mittari, joka tarjoaa vertailukelpoisia tilastoja niiden suomalaisten internetpalvelujen välillä, jotka osallistuvat mittaukseen. Mittaus on selainpohjainen ja mittaa eri selainten käyttöä: TNS Metrix asettaa käyttäjän selaimen evästeen, jolla yksittäiset selaimet tunnistetaan käynnin aikana sekä käyntien välillä uniikeiksi. Koska mitaus ei tunnista, kuka tietokonetta käyttää, haasteeksi on muodostunut sekä saman henkilön useampien selainten käyttäminen että tietokoneiden yhteiskäyttö usean henkilön kesken. Näitä ongelmia korjataan mittauksen korjauskertoimilla. Mittauksen toteuttaa TNS Gallup Oy.

10 suosituinta suomalaista internetpalvelua syksyllä 2009 ja 2010

palvelu	keskimääräiset viikkoselaimet	
	2009	2010
Iltalehti	1 917 000	2 506 000
Iltasanomat	1 802 000	2 088 000
MTV3	1 627 000	1 837 000
Helsingin Sanomat	1 250 000	1 637 000
Yle	1 241 000	1 462 000
Suomi 24	1 270 000	1 300 000
Windows Live	1 287 000	1 258 000
msn.fi	1 046 000	1 235 000
Messenger	916 000	-
IRC-galleria	735 000	-
Taloussanomat	-	742 000
Kauppalehti.fi	-	680 000

Ylellä on sekä suomenkielinen (yle.fi) että ruotsinkielinen (svenska.yle.fi) palvelu internetissä. Yle.fi:n kävijämäärä on edelleen kasvanut vuoden 2010 aikana. Syksyllä 2010 sivustoilla vieraili keskimäärin 1,46 miljoonaa selainta viikossa eli yli 200 000 selainta enemmän kuin edellisenä syksynä. Svenska.yle.fi:llä kävijämäärä oli vuonna 2010 keskimäärin 83 000 eri kävijää viikossa. Suosituimissa Ylen palveluissa selainkävijämäärät olivat viikossa keskimäärin:

> YLE Uutiset (sisältää urheilun ja sään)	907 000
> YLE Areena	373 000
> Lasten palvelu	117 000
> YLE Elävä arkisto	83 000
> YleX	76 000

Internetin käytössä on samankaltaista kausivaihtelua kuin tv:n katselussakin, sillä kesäisin kävijämäärät laskevat jonkin verran talven luvuista. Suuret uutistapahtumat, vaalit ja urheilutapahtumat lisäävät Ylen internetpalvelun kävijämääriä. YLE Areena ja YLE Elävä arkisto ovat selvästi kasvattaneet koko yle.fi-sivuston kävijämääriä.

7. Julkisen palvelun toimintaedellytysten määrittely

7.1 Eurooppalaisia linjauksia

Euroopan unionin komissio hyväksyi tiedonannon digitaalisesta agendasta, joka on unionin uusi strategia. Sen tavoitteena on talouskasvun ja erilaisten digitaalisten palvelujen edistäminen yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Suomessa hallitus vastaavasti antoi eduskunnalle selonteon ”Tuottava ja uudistuva Suomi – Digitaalinen agenda vuosille 2011–2020”. Selonteossa määritellään tietoyhteiskunnan kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet. STT veti pois vuonna 2009 EU:n komissiolle tekemänsä kantelun, joka koski Ylen toiminnan EU:n valtioneuvoston mukaisuutta. Kyse oli Ylen uutisotsikoista julkisten tilojen sähköisillä infotauluilla.

> **Kuvio 11: Tv-lupamaksut Euroopassa v. 2010**

7.2 Kansallinen sääntely

Toimintakauden aikana Yleisradioon vaikuttavia lainsäädännöllisiä uudistuksia hyväksyttiin yksi. Siirtovelvoitteen (ns. must carry) edellytykseksi säädettiin näkö- ja kuulovamaisia, ikääntyviä ja maahanmuuttajia palvelevan ääni- ja ohjelmatekstityksen toteuttaminen laissa määritellyssä aikataulussa ja laajuudessa. Edelleen siirtovelvoite rajattiin vain Yleisradion kanaviin ja kaupallisiin valtakunnallisiin tv-kanaviin. Lainsäädäntö tulee voimaan 1.7.2011 ja on kaupallisten kanavien osalta voimassa vuoden 2016 loppuun.

Maan hallituksen antama kuvaohjelmalainsäädännön muuttamisesitys liittyy lasten- ja nuorten suojeluun ja siirtää enemmän vastuuta ja toimenpiteitä ikärajaluokittelusta alan toi-

mijoille. Tätä koskeva laki on tarkoitus saattaa voimaan 2012.

Sen sijaan Yleisradion valvontaa ja rahoitusta koskeva valmistelu ei johtanut tuloksiin. Viestintäministeri Suvi Lindén päätti maaliskuussa 2010, että Yleisradion hallintomallia ja rahoitusta koskevaa kokonaisuudistusta ei ole mahdollista viedä eteenpäin, ja asian järjestäminen siirtyi maan seuraavalle hallitukselle. Päätöksen seurauksena eduskuntaryhmien puheenjohtajat linjasivat asioita Yleisradion rahoitus- ja hallintomallin uudistamisesta. Linjauksessa todettiin mm. seuraavaa: Jatkovalmistelun lähtökohtana on Yleisradion toimintaedellytysten turvaaminen nykyisen kaltaisessa laajuudessa. Edellytyksenä on myös, että rahoituksen taso on riittävä julkisen palvelun sisältötarjonnan kehittämisen turvaamiseksi. Puheenjohtajat pitivät myös tärkeänä, että valmistelussa otetaan huomioon maksujärjestelmän sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja että kokonaisuudistuksella tavoitellaan laajaa parlamentaarista tukea. Maan hallitus päätti lokakuussa korottaa televisiomaksua kuudella prosentilla vuoden 2011 alusta lukien. Korotus perustui Ylen hallintoneuvoston esitykseen.

Toimilupapolitiikassa maan hallitus oli toimintakauden aikana varsin aktiivinen, ja vuoteen 2016 ulottuva lupapohjainen tarjontarakenne alkoi hahmottua. Vuoden aikana luotiin kilpailuasetelma jakeluverkkotoiminnassa ja edellytykset teräväpiirto- eli HD-ohjelmatoiminnalle.

Tv-verkkolupia oli toimintakauden päättyessä kolmella toimijalla ja valtioneuvoston myöntämiä ohjelmistolupia yli 30. Yksi verkkolupa ja kahden kanavanipun ohjelmistotoimiluvat sekä kaikki radion ohjelmistoluvat jäivät kuitenkin jaettavaksi kevään 2011 aikana. Edellisenä vuonna DNA:lle myönnettyihin verkkolupiin VHF A ja VHF B myönnettiin HD-ohjelmistotoimiluvat maaliskuussa. Anvialle myönnettiin kaksi verkkolupaa UHF -alueelle, joista toinen oli valtakunnallinen (kanavanippu F) ja toinen alueellinen (HD3).

Lisäksi toimilupia kanavanipuissa UHF A, UHF B ja HD3 muutettiin siten, että toimijoiden kesken sovittavalla tavalla tulee mahdolliseksi myös SD-lähtettäminen. Vastaavasti Digtan yhtä verkkolupaa (kanavanippu E) muutettiin siten, että HD-lähtettäminen tulee mahdolliseksi vuonna 2013.

Kaikkien uusien vuoden 2009 jälkeen myönnettyjen verkkolupien lähetystoiminnassa tulee kuitenkin käyttää tehokkaampaa DVB-T2 standardia. Siten uusissa verkkoluissa maan hallitus omaksui käytännössä linjan, jonka mukaan markkinoilla ratkaistaan SD/HD-lähtettämisen suhde.

s. 26-27

Ylen hallintoneuvosto varasi julkisen palvelun televisiotoimintaan kapasiteettia yhden HD-kanavan lähettämistä varten. Asiasta päätti Yleisradion hallintoneuvosto kokouksessaan joulukuussa. Säännöllisten HD-lähetysten aloittaminen on Yleisradiolle sellainen uusi merkittävä palvelu, joka edellyttää ns. ennakoarvointimenettelyn käynnistämistä. Hallintoneuvosto päätti ennakoarvointimenettelyn perustamisesta lokakuussa 2010, koska EU:n komissio edellyttää yleisradioyhtiön johdosta riippumatonta ennakoarvointimenettelyä julkisen palvelun merkittävistä uusista palveluista.

SD-toiminnassa kanavanippujen A, B ja C ohjelmistolupia jatkettiin kuudella vuodella vuoden 2016 loppuun. Lisäksi myönnettiin neljä ohjelmistolupaa Digitan kanavanippuihin B, C ja E. Näiden kanavanippujen kaikki tv-kanavat lähetetään kaikkien tv-vastaanottimien vastaanotettavissa olevalla tekniikalla.

8. Yleisradion hallinto vuosina 2009 ja 2010

Vuoden 2006 alusta voimaan tulleen lain mukaan yhtiön hallintoelimiä ovat hallintoneuvosto, hallitus ja toimitusjohtajana toimiva pääjohtaja. Yhtiön hallituksen jäsenet eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä eivätkä kuulua yhtiön toimivaan johtoon.

8.1 Hallintoneuvosto ja sen tehtävät

Yleisradion ylin päättävä elin on 21-jäseninen hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston jäsenet valitsee eduskunta vaalikauden ensimmäisillä valtiopäivillä. Hallintoneuvoston jäseniksi on valittava tiedettä, taidetta, sivistystyötä ja elinkeino- ja talouselämää tuntevia sekä eri yhteiskunta- ja kieliryhmiä edustavia henkilöitä. Eduskunnan nimeämien jäsenten lisäksi kahdella yhtiön henkilöstön nimeämällä edustajalla on oikeus olla läsnä ja käyttää puhevaltaa hallintoneuvoston kokouksissa.

Hallintoneuvoston tehtäviä ovat:

- > valita ja vapauttaa yhtiön hallitus ja hallituksen puheenjohtaja
- > päättää asioista, jotka koskevat toiminnan huomattavaa supistamista tai laajentamista tai yhtiön organisaation olennaista muuttamista
- > huolehtia ja valvoa, että julkisen palvelun

ohjelmatoiminnan mukaiset tehtävät tulevat suoritetuiksi

- > antaa saamelaiskäräjiä asiasta kuultuaan julkisen palvelun toteutumisesta joka toinen vuosi kahta toimintavuotta käsittävä kertomus eduskunnalle
- > päättää talouden ja toiminnan suuntaviivoista
- > tarkastaa ja hyväksyä hallituksen vuosikertomus
- > valvoa yhtiön hallintoa ja antaa varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta ja
- > käsitellä muut hallituksen sille esittämät asiat.

8.2 Hallitus ja sen tehtävät

Yleisradiosta annetun lain mukaan hallitukseen kuuluu vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, jotka eivät saa olla hallintoneuvoston jäseniä eivätkä kuulua yhtiön muuhun ylimpään johtoon. Yhtiön hallituksen tulee edustaa riittävän monipuolista asiantuntemusta ja molempia kieliryhmiä.

Hallituksen tehtäviä ovat:

- > valita ja vapauttaa yhtiön toimitusjohtaja sekä vahvistaa hänen palkkansa sekä muut toimeen liittyvät ehdot; toimitusjohtaja ei saa olla hallintoneuvoston eikä hallituksen jäsen
- > valita yhtiön muu ylin johto sekä vahvistaa heidän palkkansa ja muut toimiin liittyvät ehdot
- > päättää seuraavan vuoden talousarviosta
- > kutsua koolle yhtiökokous ja valmistella siinä käsiteltävät asiat ja
- > antaa yhtiön toiminnasta vuosittain kertomus Viestintävirastolle.

8.3 Hallintoneuvoston päätöksiä

Vuonna 2009 hallintoneuvosto kokoontui 7 kertaa. Vuonna 2010 kokouksia oli 8.

Hallintoneuvosto hyväksyi Yleisradion hallituksen toimintakertomukset ja antoi varsinaiselle yhtiökokoukselle lausuntonsa tilinpäätöksistä ja tilintarkastuskertomuksista vuodelta 2008 kokouksessaan 14.4.2009 ja vuodelta 2009 kokouksessaan 21.4.2010.

Hallintoneuvoston keskeiset päätökset:

2009

- > 10.2. Vahvistettiin hallituksen päätös mahdollistajastrategiasta. Kumppanuus- ja yhteistyöhenkkeissa Ylelle tärkein periaate on riippumattomuus.
- > 14.4. Hyväksyttiin hallituksen toimintakertomus ja annettiin lausunto yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta vuodelta 2008. Vahvistettiin hallituksen päätös europarlamenttivaalien vaaliohjelmista 2009.
- > 8.9. Päätettiin tv-maksun korotusesityksestä valtioneuvostolle. Päätettiin täydentää hallintoneuvoston kertomusta eduskunnalle vuosilta 2007–2008 (kohta 3.2: Vähemmistö- ja erityisryhmät).
- > 10.11. Valittiin kansanedustaja Elsi Katainen hallintoneuvoston varapuheenjohtajaksi.
- > 8.12. Päätettiin, että Yleisradio Oy esittää valtioneuvostolle kapasiteetin varaamista julkisen palvelun televisioitoimintaan yhden HD-kanavan lähettämistä varten. Valittiin hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet kaudelle 2010. Päätettiin hallituksen palkkioista vuodelle 2010.

2010

- > 21.4. Hyväksyttiin hallituksen toimintakertomus ja annettiin lausunto yhtiökokoukselle tilinpäätöksestä ja tilintarkastuskertomuksesta vuodelta 2009.
- > 1.6. Päätettiin hakea digitaalisen SVT World -kanavan maanpäällisen lähettämisen toimilupaan pidennystä valtioneuvostolta. Jatkoa päätettiin hakea ajalle 1.9.2010–31.8.2011.
- > 7.9. Päätettiin tv-maksun korotusesityksestä valtioneuvostolle.
- > 30.9. Merkittiin tiedoksi, että eduskunta on nimittänyt 8.9.2010 hallintoneuvoston jäseneksi kansanedustaja Jouko Skinnarin.
- > 19.10. Päätettiin hallituksen esityksen mukaisesti Yleisradio Oy:n ohjelmatoiminnan perusorganisaatiosta 1.1.2011 lukien. Organisaatio rakentuu kolmesta sisältyöyksiköstä, julkaisuyksiköstä, tuotanto- ja tekniikkayksiköstä sekä yhtiömatrifeista. Päätettiin yhtiön talouden ja toiminnan suuntaviivoista vuosille 2011–2012. Vahvistettiin Yleisradion strategia 2010. Päätettiin Yleisradion uusia merkittäviä palveluita koskevasta ennakkoarviointimenettelystä.
- > 14.12. Hyväksyttiin toimitali- ja työympäristöstrategia. Päätettiin toteuttaa HD-palvelua koskeva ennakkoarviointimenettely.

8.4 Hallituksen päätöksiä

Hallitus kokoontui vuoden 2009 aikana 11 kertaa ja vuoden 2010 aikana 12 kertaa.

Hallitus kutsui varsinaisen yhtiökokouksen koolle 25.5.2009 ja 21.5.2010.

Hallitus hyväksyi vuoden 2009 budjetin 17.12.2008 ja vuoden 2010 budjetin 16.12.2009.

Hallituksen kertomus viestintävirastolle vuoden 2008 aikana tarjotusta julkisesta palvelusta annettiin 29.4.2009 ja vuoden 2009 osalta 28.4.2010.

Hallintoneuvostossa käsiteltyjen asioiden lisäksi hallituksen keskeisiä päätöksiä olivat:

2009

- > 26.2. Linjattiin ohjelmien ja ohjelmistojen kehitystyötä.
- > 25.3. Hallitus päätti, että Ylen ohjelmistoja ja palveluita kehitetään 2010–2012 seuraavien linjausten mukaisesti:
 - > Nuorille aikuisille suunnattavien ohjelmistojen ja palveluiden kehittäminen on yleinen painopiste, joka koskee koko palvelutarjonnan kehittämistä. Jokaiselle genrelle ja kanavalle on laadittu nuorten aikuisyleisöjen palvelun kehittämissuunnitelma.
 - > Monikulttuurisuutta edistetään jokaisella ohjelmistoalueella. Monikulttuurisuussisältöjen etenemisestä eri genreissä raportoidaan puolivuositaisyysskaudelta 2009 alkaen.
 - > Kuulo- ja näkörajoitteisten tekstityspalveluita lisätään vuosittain. Tavoitteena on tarjota kaikki kotimaiset ohjelmat tekstitettyinä vuosikymmenen puoliväliin mennessä.
 - > Palveluiden onnistumista arvioidaan jokaisella genrealueella vaikuttavuuskriteerien avulla.
- > 17.6. Valtuutettiin toimitusjohtaja allekirjoittamaan sopimus Yleisradio Oy:n ja BBC Worldwiden välillä ajalle 1.4.2009–31.3.2012. Sopimuksen mukaan Yleisradiolla on ensisijainen valintaoikeus BBC Worldwiden draama-, dokumentti- ja asiaohjelmiin.
- > 26.8. Käsiteltiin erilaisia keskeisiä teemoja: Ylen lastenpalveluiden tulevaisuustyö, Yle ja yleläiset sosiaalisessa medias- ja Ylen erityis- ja vähemmistöryhmäpalvelut.
- > 1.10. Käynnistettiin vuoden 2010 budjettisuunnittelu. Valtuutettiin toimitusjohtaja tekemään tarjous jääkiekon MM-kilpailujen esitysoikeuksista 2012–2017.
- > 30.10. Valtuutettiin toimitusjohtaja osallistumaan EBU:n

s. 28-29

(Euroopan yleisradioliitto) tarjoukseen hiihdon MM-kisoista 2015 ja 2017.

> 19.11. Päätettiin, että Yleisradion ohjelmistojen ja palveluiden suunnittelua vuosille 2011 ja 2012 ohjaa Ylen julkisen palvelun toteuttaminen, vaikka kuluja joudutaan leikkaamaan sekä ohjelmatoiminnassa että yhtiömatriiseissa. Päätettiin hyväksyä tarjous HD-kelpoisesta ulkotuotantoautosta.

2010

> 18.1. Hyväksyttiin vuoden 2010 budjetti.

> 18.2. Päätettiin Yleisradion toimitusjohtajan valinnasta 1.5.2010 alkaen.

> 24.3. Päätettiin allekirjoittaa tilinpäätös ja hallituksen toimintakertomus. Päätettiin, että Yleisradio Oy myy omistamansa Tieto Broadcasting IT Oy:n osakekannan Tieto Oy:lle.

> 28.4. Päätettiin kutsua kokoon yhtiön varsinainen yhtiökokous 21.5.2010

> 16.6. Hyväksyttiin Yleisradio Oy:n ja Digita Oy:n välisen television lähetysohjelmien koskeva sopimus. Päätettiin, että Yleisradio Oy perustaa yhdessä Helsingin kaupungin ja Sibelius Akatemian kanssa Helsingin Musiikkitalo Oy-nimisen yhtiön.

> 23.9. Päätettiin esittää hallintoneuvoston päätettäväksi Yleisradio Oy:n perusorganisaatio 1.1.2011 lukien. Hyväksyttiin tarkastusvaliokunnan esityksen mukaisesti Ylen rahoituspolitiikka ja riskienhallinta- ja vakuutusperiaatteet. Päätettiin nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan esityksen mukaisesti palkitsemisen periaatteista ja toiminnallisista linjauksista.

> 25.11. Hyväksyttiin budjetti: tuloslaskelma (yhtiötaso ja yksikkötaso), rahoituslaskelma ja tase.

> 8.12. Hyväksyttiin toimintasuunnitelma 2011. Nimitettiin Ylen vastaavat toimittajat 1.1.2011 alkaen.

varapuheenjohtaja

Kansanedustaja Anne Kalmari (kesk)

Kansanedustaja Ilkka Kantola (sd)

Kansanedustaja Timo Kaunisto (kesk), 4.11.2009 lähtien

Kansanedustaja Päivi Lipponen (sd)

Kansanedustaja Tapani Mäkinen (kok)

Kansanedustaja Mikaela Nylander (rkp)

Kansanedustaja Erkki Pulliainen (vihr)

Kansanedustaja Lyly Rajala (kok)

Kansanedustaja Jouko Skinnari (sd) 8.9.2010 lähtien

Kansanedustaja Tommy Tabermann (sd) 1.7.2010 asti

Kansanedustaja Esko-Juhani Tennilä (vas)

Kansanedustaja Pentti Tiisanen (vas)

Kansanedustaja Tuulikki Ukkola (kok)

Kansanedustaja Mirja Vehkaperä (kesk)

Kansanedustaja Pia Viitanen (sd)

Kansanedustaja Ilkka Viljanen (kok)

Henkilöstön edustaja, toimittaja Riitta Väkeväinen

Henkilöstön edustaja, toimituksen assistentti Jukka Kuusinen

Hallintoneuvoston sihteeri, lakiasiainjohtaja Katri Olmo

Hallituksen jäsenet v. 2009 ja 2010

Vuorineuvos, professori Kari Neilimo, puheenjohtaja

Lapsiasiainvaltuutettu Maria Kaisa Aula, varapuheenjohtaja

Johtaja Gunvor Kronman

Executive advisor Jouni Backman

Toimitusjohtaja Juhani Pekkala

Senior partner, OTK Tuomo Raasio

Teatteriohjaaja Raija-Sinikka Rantala

Henkilöstön edustaja, toimittaja Raino Hurme

Hallituksen sihteeri, lakiasiainjohtaja Katri Olmo

8.5 Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet

Hallintoneuvoston jäsenet 2009 ja 2010

Kansanedustaja Kimmo Sasi, (kok) puheenjohtaja

Kansanedustaja Elsi Katainen, (kesk) varapuheenjohtaja, 10.11.2009 lähtien

Kansanedustaja Mikko Alatalo (kesk)

Kansanedustaja Sirpa Asko-Seljavaara (kok)

Kansanedustaja Risto Autio (kesk)

Kansanedustaja Maria Guzenina-Richardson (sd)

Kansanedustaja Antti Kaikkonen (kesk) 3.11.2009 asti,

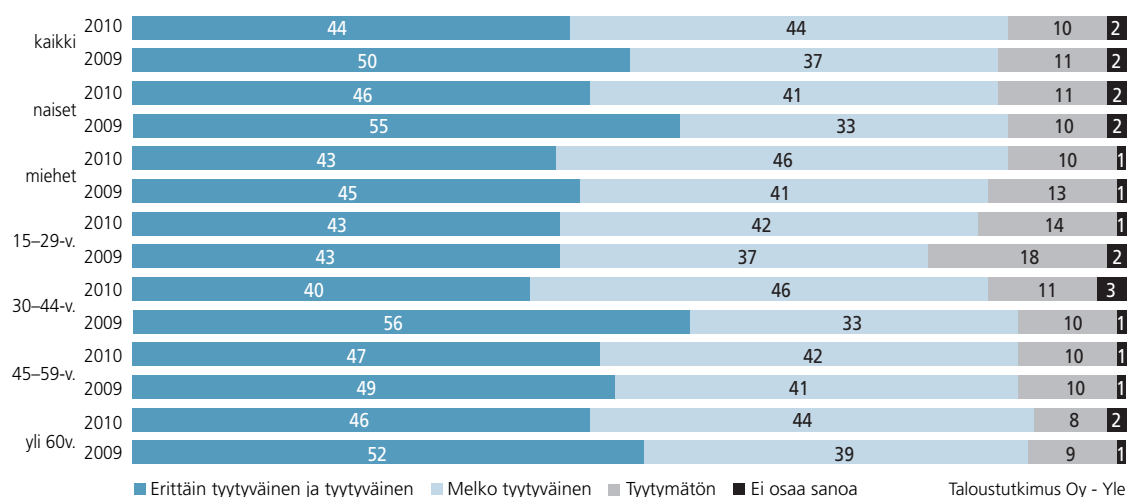
The first part of the paper discusses the importance of understanding the cultural context of the research. It highlights the need for researchers to be sensitive to the values and beliefs of the communities they are studying. This is particularly important in the field of education, where cultural differences can significantly impact learning outcomes. The paper then moves on to discuss the challenges of conducting research in culturally diverse settings. It notes that researchers often face difficulties in establishing rapport with participants and in interpreting their responses. To address these challenges, the paper suggests several strategies, including the use of local informants and the development of culturally appropriate research instruments. The final part of the paper discusses the importance of ethical considerations in cross-cultural research. It emphasizes the need for researchers to obtain informed consent from participants and to ensure that their research does not cause harm to the communities they are studying.

LIITE: Tilastokuviot

Kuvio 1.

Tyytyväisyys Ylen mediatarjontaan v. 2009 ja 2010

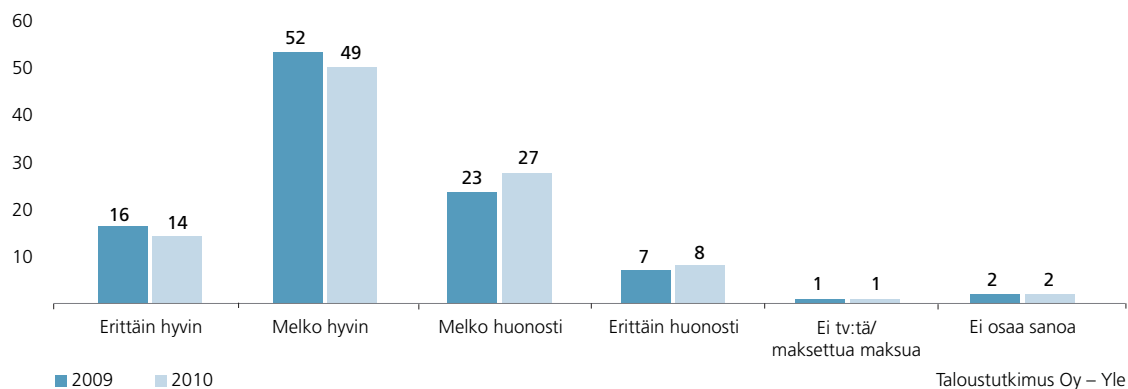
(% Ylen tv:n, radion tai internetin tavoittamista)

Kuvio 2.

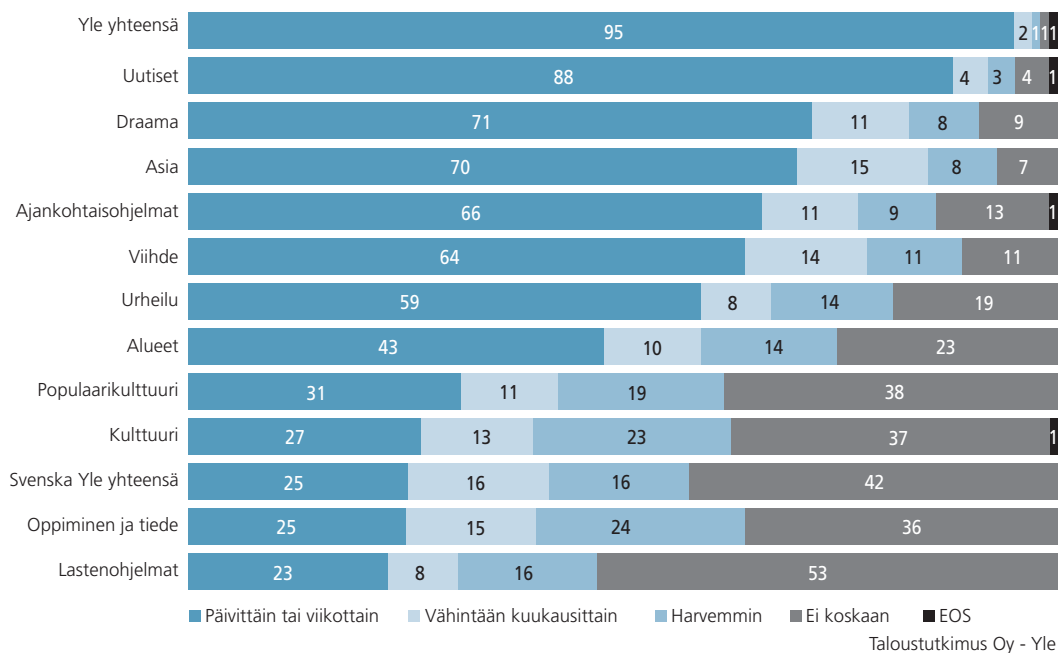
"Kuinka hyvin saatte vastinetta tv-maksulle?" v. 2009 ja 2010

(% väestöstä)

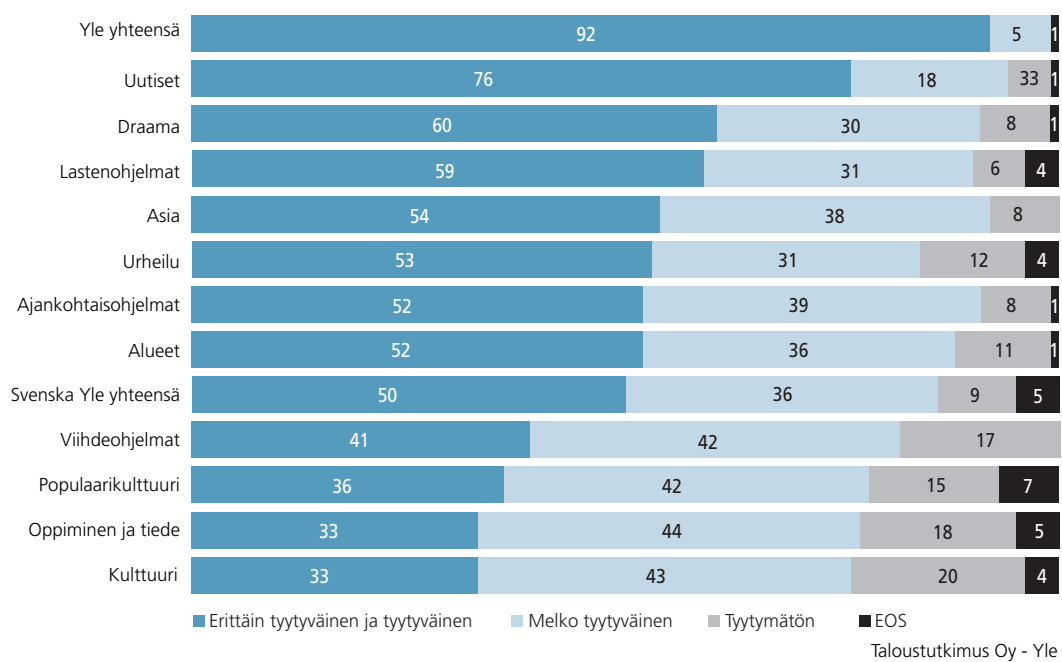
Kuvio 3.

Ylen ohjelma-alueiden tavoitavuus v. 2010 (% yli 15-vuotiaasta väestöstä)

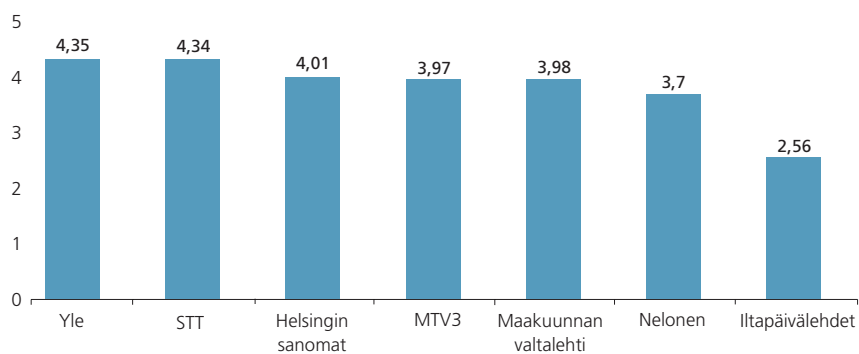
Kuvio 4.

Tyytyväisyys Ylen ohjelma-alueisiin v. 2010 (% tavoitetuista, yli 15-vuotiaasta väestöstä)

Kuvio 5.

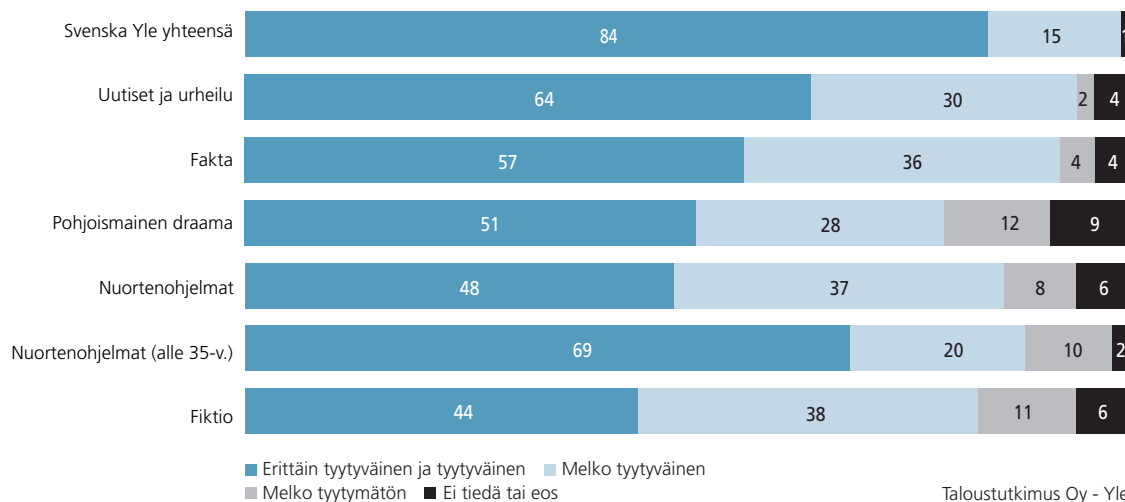
Uutisorganisaatioiden luotettavuus. 2010
(asteikko 1-5, jossa 5=erittäin luotettava, 1=erittäin epäluotettava)

YLE Uutisarvostukset 2010: Taloustutkimus Oy - Yle

Kuvio 6.

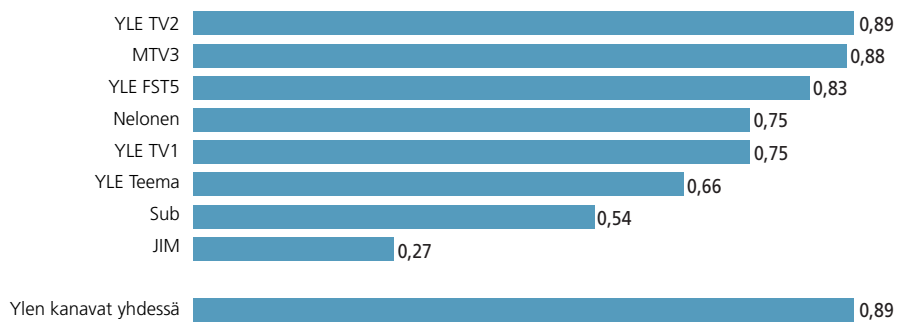
Tyytyväisyys Svenska Ylen ohjelma-alueisiin v. 2010
(% Svenska Ylen tavoittamasta ruotsinkielisestä väestöstä)

Taloustutkimus Oy - Yle

Kuvio 7.

TV-ohjelmistojen monipuolisuus eri kanavilla v. 2009
(Hrel*)

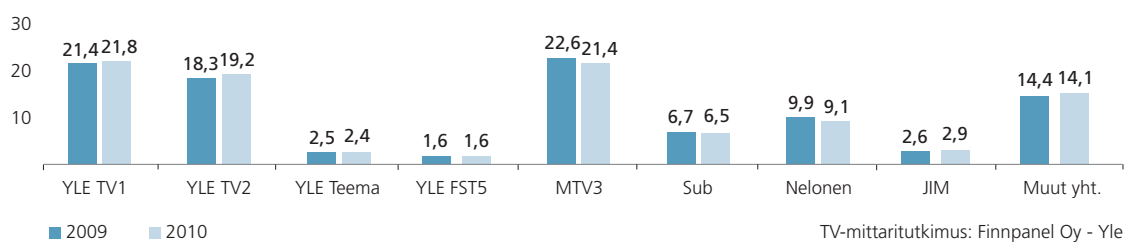

* Hrel on suhteellisen entropian matemaattinen mittari, jolla tutkitaan viestintäsältöjen diversiteettiä.

LVM: Suomalainen TV-tarjonta 2009

Kuvio 8.

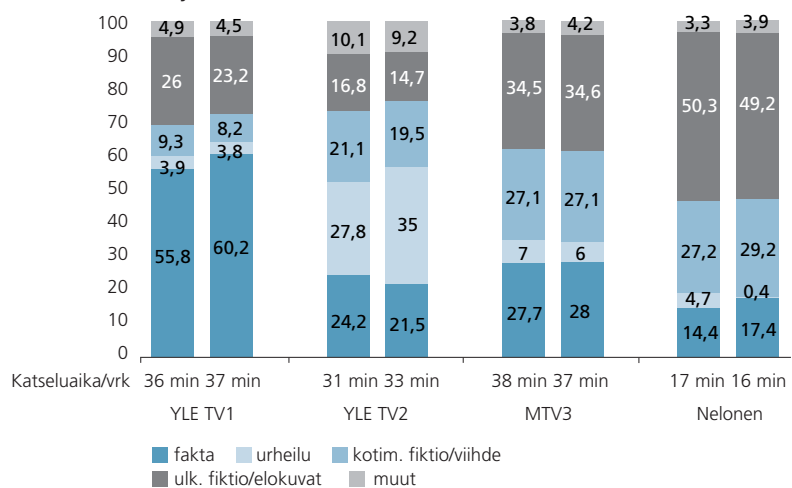
Tv-kanavien osuudet päivittäisestä katseluajasta v. 2009 ja 2010 (4+ -väestö)

TV-mittaritutkimus: Finnpanel Oy - Yle

Kuvio 9.

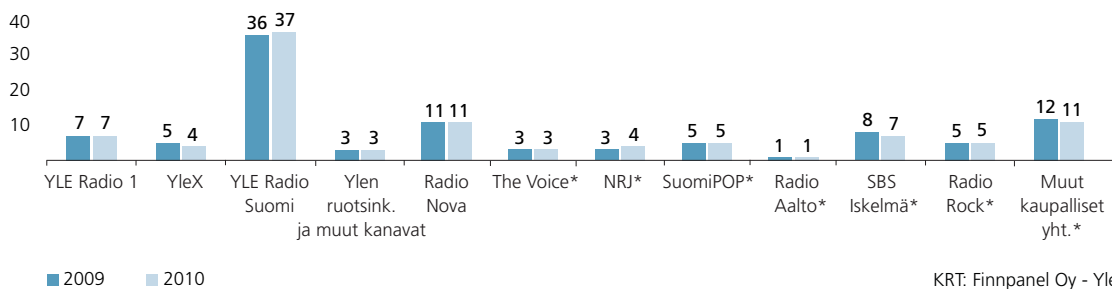
Ohjelmaluokkien osuudet tv:n pääkanavien katselusta
v. 2009 ja 2010 (koko väestö 4+)

TV-mittaritutkimus: Finnpanel Oy – Yle

Kuvio 10.

Radiokanavien osuudet päivittäisestä kuunteluajasta v. 2009 ja 2010 (9+ -väestö)

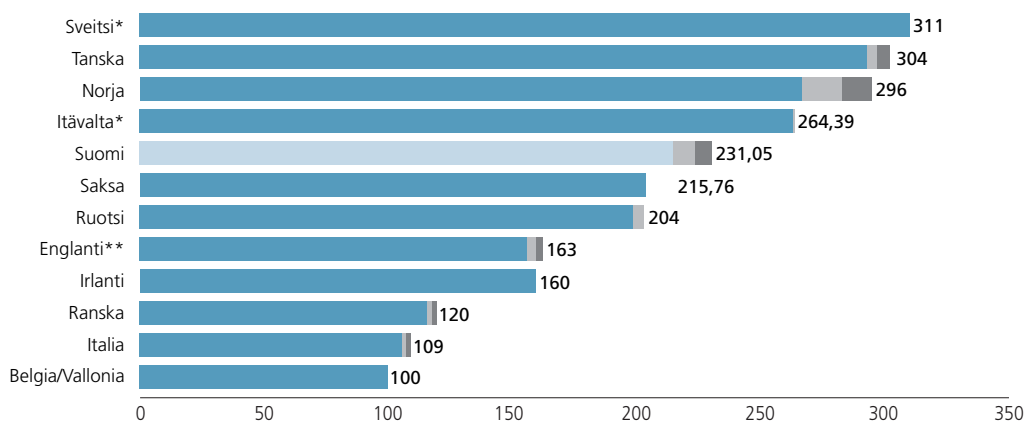

KRT: Finnpanel Oy - Yle

* kuuluvuusalue ei kata koko Suomea

Kuvio 11.

Tv-lupamaksut Euroopassa v. 2010
(€/vuosi)

* Tv- ja radioluvan summa. ** 1.4. alkaen.

Kuvassa vaalean harmaalla 2009 maksun korotus, tumman harmaalla 2010 maksun korotus.

Valuuttakurssit 4.1.2010. Lisäksi mm. Portugalissa ja Kreikassa on maksu, joka peritään sähkölaskun yhteydessä.

Islannissa on 1.1.2009 luovuttu kotitalouskohtaisesta lupamaksusta.

Saamelaiskäräjien lausunto yleisradion hallintoneuvoston kertomuksesta eduskunnalle vuosilta 2009–2010

Saamelaiskäräjien hallitus on kokouksessaan 28.11.2011 käsitellyt Yleisradio Oy:n hallintoneuvoston kertomuksen eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuosilta 2009 ja 2010 ja lausuu asiasta seuraavaa:

1. Yleisradion saamenkieliset palvelut ja julkisen palvelun tehtävä

Yleisradio Oy:stä annetun lain mukaan saamenkieliset palvelut ovat lakisääteisiä tehtäviä ja Ylen tehtävät liittyvät kulttuurien vuorovaikutusten, tasa-arvon, suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden edistämiseen. Lain mukaan Ylen tulee tuottaa ohjelmatarjontaa vähemmistö- ja erityisryhmille saamen, romanin ja viittomakielellä sekä soveltuvin osin myös maan muiden kieliryhmien kielellä.

Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksen mukaan yhtiön tehtävänä on tuoda täyden palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen jokaisen saataville yhtäläisin ehdoin. Edelleen kertomuksessa todetaan, että ”Ylen toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä kohdella ohjelmatoiminnassaan yhtäläisin perustein suomen- ja ruotsinkielistä väestöä, tuottaa palveluja saamen, romanin ja viittomakielellä”. Kertomuksessa todetaan, että Ylen erityis- ja vähemmistöryhmien palvelustrategiassa on tavoitteiksi määritelty turvata perustiedonvälitys ja kansalaisvalmiuksien kehittyminen.¹⁾

Saamelaiskäräjät katsoo, että Ylen toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä kohdella ohjelmatoiminnassaan yhtäläisin perustein ja yhdenvertaisella tavalla suomen-, ruotsin- ja saamenkielistä väestöä. Saamelaiskäräjät toteaa, että Yleisradio ei ole täyttänyt julkisen palvelun tehtävää saamenkielisen ohjelmatuotannon osalta tässä lausunnossa esitetyin tavoin.

2. Keskeiset kehittämistarpeet

1) Yleisradion lainsäädäntöä kehitettäessä tulee määrätä saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisesta neuvotteluelvoitteesta ohjelmatuotannon kehittämisestä. Saamelaiskäräjillä, saamelaisen alkuperäiskansan itsehallintoelimenä

tulee olla todellinen vaikuttamismahdollisuus Ylen saamenkielisen ohjelmatuotannon suunnittelussa, kehittämisessä, ohjelmatuotannon tarpeista päättämisessä ja ohjelmatuotannon toteutumisen seurannassa. Ylen tulee laatia pidemmän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelmaa saamenkielisen ohjelmatarjonnan osalle.

2) Ylen julkisen palvelun tehtävän täyttämiseksi Ylen tulee lisätä ohjelmatuotantoaan lasten-, nuorten- ja ajankohtaisohjelmien tuotannossa kaikilla Suomessa puhuttavilla saamen kielillä.

3) Yle Sámi Radion kuuluvuusaluetta tulee laajentaa koskemaan myös muuta maata muun muassa Oulua ja pääkaupunkiseutua. Yle Sámi Radio lähetykset kuuluvat tällä hetkellä linjan Rovanimi, Kemi ja Tervola pohjoispuolella, joten saamenkieliset radiopalvelut eivät tavoita niitä saamelaisia, jotka asuvat edellä mainitun alueen ulkopuolella.

4) Saamenkielisille TV-uutisille – Oððasat – myöhäisillassa tulee määrätä säännöllinen lähetyisaika parhaaseen katseluaikaan.

5) Saamenkieliselle Unná Junná lasten ohjelmalle tulee turvata riittävät resurssit.

2.1 Oikeudelliset perusteet

Suomi on sitoutunut kansallisella ja kansainvälisillä sopimuksilla turvaamaan saamelaisten kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia. Saamelaiset ovat Suomessa alkuperäiskansa, jolla on oma kulttuuri ja kieli. Suomen perustuslain (PeL, 731/1999) 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Kysymys on saamelaisten perusoikeudesta omaan kieleensä ja kulttuuriinsa. PeL 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisilla on saamelaisten kotiseutualueella kieltään ja kulttuuriaan koskeva itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään.

Vuoden 2004 alussa on voimaan tullut saamen kielilaki (1086/03), jossa on erikseen määritelty Suomessa puhuttavat ja kielilain suojaamat saamen kielet, joita ovat inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame. Saamelaiskäräjät korostaa, että ohjelmatarjonta aikuisväestölle ei vielä riitä, vaan lapset ja nuoret tarvitsevat omakielistä (inarin-, koltan- ja pohjois-

¹⁾Saamelaisten asemaa käsitellään Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksessa erityis- ja vähemmistöryhmien palvelustrategiassa.

saameksi) ohjelmaa, jonka sisältö liittyy saamelaiskulttuuriin ja saamelaisten elämänmuotoon. Erityisesti lapsille tämä on erittäin tärkeää identiteetinmuodostuksen vuoksi.

Yhdenvertaisuuslain (21/2004) 1 ja 2 §:ssä korostetaan yhdenvertaisuuden toteutumista lain soveltamisalaan kuuluvissa syrjintätilanteissa. Lain 7 §:n 2 momentin mukaan: ”Tällä lailla ei estetä sellaisia erityistoimenpiteitä, joiden tavoitteena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden saavuttaminen 6 §:n 1 momentissa tarkoitetusta syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäisemiseksi tai lievittämiseksi (positiivinen erityiskohtelu). Positiivisen erityiskohtelun on oltava pyrityn tavoitteen kannalta oikeasuhteista.”

Saamelaiskäräjät katsoo, että lakia Yleisradio Oy:stä (1380/93) tulee tulkita ja soveltaa siten, että perustuslain (PeL) 17 §:n 3 momentin määräykset saamelaisten oikeudesta alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan täyden palvelun radio- ja televisio-ohjelmiston osa-alueilla käytännössä toteutuvat.

Saamelaiskäräjät katsoo edelleen, että yhdenvertaisuuslain tarkoittama positiivisen erityiskohtelun vaatimus yhdessä perustuslain 17 §:n 3 momentin kanssa edellyttävät Yleisradio Oy:tä perustiedonvälityksen sijaan kohtelemaan julkisen palvelun tehtävässään ja ohjelmatoiminnassaan saamelaisia alkuperäiskansana yhtäläisin perustein suomen ja ruotsinkielisen väestön kanssa.

3. Ylen erityis- ja vähemmistöryhmien palvelustrategia

Saamelaisten asemaa on käsitelty Yleisradion hallintoneuvoston tässä kertomuksessa – Ylen erityistehtävät osassa. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan saamelaisten asemasta alkuperäiskansana ja saamenkielinen ohjelmatarjonta tulisi käsitellä omana kokonaisuutenaan ”Saamelaiset alkuperäiskansana”. Myös Yleisradio Oy:tä koskevan lain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä lähtökohtana on, että Ylen hallintoneuvoston kertomuksessa tulee käsitellä Suomen perustuslain 17.3 § saamelaisten asemaa alkuperäiskansana sekä perustuslaissa turvattu kulttuurinen itsemääräämisoikeus (HE 43/2005 vp).

Saamelaiskäräjät esittää, että Ylen tulee saattaa valmiiksi pidemmän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelman laatiminen saamenkielisistä ohjelmajärjestelmistä ja toteuttaa suunnitelman kehittämistoimet yhdessä saamelaiskäräjien kanssa. Pidemmän aikavälin strategia varmistaa saamelaisten

alkuperäiskansan omakielisen ohjelmatarjonnan ja sen kehittämisen. Yleisradio on keskeisessä asemassa saamen kielten tukemisessa ja saamen kieliä puhuvien aikuisten ja erityisesti nuorten ja lasten identiteetin vahvistamisessa.

Ylellä ei ole vielä pidemmän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelmaa saamenkielisen ohjelmatarjonnan osalta. Eduskunnan sivistysvaliokunnan kannan mukaan Ylen tulee laatia saamelaisohjelmien strategia 2010 – 2014 yhdessä Ruotsin (SVT, SR) ja Norjan (NRK) yleisradioyhtiöiden kanssa ja strategian painopistealueina tulevat olla uutiset ja lastenohjelmien kehittäminen ja niiden mahdollinen lisääminen. Suunnitelmassa tulee arvioida mahdollisuuksia panostaa lisää muille ohjelmistoalueille ja tapoja parantaa saamelaisohjelmien jakelua kotiseutualueen ulkopuolelle (LiVM 24/2009 vp - K 14/2009 vp). Saamelaiskäräjät toteaa, että sivistysvaliokunnan lausunnossa esitetty tavoite on jäänyt Yleisradiolta toteuttamatta.

Yleisradio Oy:stä annettua lakia koskevan hallituksen esityksen (HE 43/2005 vp.) mukaan Saamelaiskäräjiltä pyydetäisiin lausunto kertomuksen saamelaisia koskevasta osiosta ja tämän on tarkoitus omalta osaltaan vahvistaa saamelaisten kulttuurista itsemääräämisoikeutta. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan pelkkä lausunnon antaminen Ylen hallintoneuvoston kertomuksesta ei ole riittävä toimenpide saamelaisten kulttuurisen itsemääräämisoikeuden varmistamiseksi. Saamelaiskäräjien pitää voida seurata ja tehdä kehittämishetkiä Ylen julkisen palvelutehtävän saamenkielisen ja saamelaiskulttuuriin perustuvan ohjelmatarjonnan toteuttamiseksi ja tätä tarkoitusta palvelisi Ylen ja saamelaiskäräjien yhdessä laatima pidemmän aikavälin strategia- ja toimintasuunnitelma saamenkielisestä ohjelmatarjonnasta ja sen kehittämisestä. Saamelaiskäräjät toteaa edelleen, että yhteistyö saamelaiskäräjien kanssa saamenkielisen ohjelmiston kehittämiseksi on ollut vähäistä Yleisradion toiminnassa. Yleisradion hallitus ja hallintoneuvoston puheenjohtaja ovat vierailleet saamelaisten kotiseutualueella elokuussa 2009 ja kuulleet eri toimijoita Ylen palveluista. Pelkkä satunnainen kuuleminen ei ole riittävä yhteistyömuoto saamelaiskäräjien ja Yle:n hallinnon välillä. Myös Ylellä tulisi olla valmius kuulla saamelaiskäräjiä säännöllisesti saamenkielisen ohjelmatuotannon tarpeesta. Yleisradion lainsäädäntöä kehitettäessä tulisi vähintään määrätä saamelaiskäräjlain 9 §:n mukaisesta neuvotteluvuorotteesta ohjelmatuotannon kehittämisestä ja saamelaiskäräjillä tulee olla edustus Yleisradion hallituksessa. Saamelaiskäräjien pi-

temmän aikavälin tavoite on kehittää Yle Sámi Radiosta aito saamelaisten radio-, tv- ja ohjelmalvelu.

4. Inarin-, koltan- ja pohjoissaamenkielisten ohjelmatarjonnan ja resurssien lisääminen

Suomessa puhuttavat saamen kielet (inarin-, koltan- ja pohjoissaame) ovat katoamisvaarassa. Niiden olemassaolo on uhattuna saamelaisten kotiseutualueella ja koko Suomessa. Kaikki saamen kielet on luokiteltu UNESCO:n uhanalaisten kielten joukkoon, näistä inarinsaame ja koltansaame erittäin uhanalaisiksi. Kaikilla kolmella saamenkielellä tuotettavaan ohjelmistoon tarvitaan lisää resursseja ja ohjelmatarjontaa tulee lisätä. Hallintoneuvoston kertomuksesta ilmenee, että Yle Sámi Radion lähetyksistä noin 10 % on inarin- ja koltansaamenkielisiä lähetyksiä. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan sadan tunnin lähetyksia inarinsaamenkielisten ja koltansaamenkielisten palvelemiseksi omalla kielellä ei vielä täytä Yleisradio Oy:lle asetettua julkista palvelu tehtävää inarin- ja koltansaamen osalta.

Yle Sámi Radio on kehittänyt kotisivujaan ja kotisivuilla on luettavissa keskeiset uutiset pohjoissaameksi ja suomeksi. Kotisivujen vuorovaikutteisuutta on myös lisätty. Uutisia ei kuitenkaan ole saatavilla inarin- ja koltansaameksi. Inarin- ja koltansaamenkielistä uutisointia tulee kehittää ja koostaa myös internetsivuille keskeisistä uutisista inarin- ja koltansaamenkielisten vastaavat kieliversiot. Yle Sámi Radion kotisivut ovat vain pohjoissaameksi ja suomeksi. Kotisivut tulee saattaa pikaisesti myös inarin- ja koltansaameksi, jotta Yleisradion julkisen palvelun tehtävä koltan- ja inarinsaamen osalta näiltä osin täyttyy.

Pohjoissaamea puhutaan Suomen lisäksi myös Norjassa ja Ruotsissa, mutta Suomessa myös pohjoissaame on hyvin haavoittuvassa tilassa alueellisesti kuten Inarin kunnan alueella ja erityisesti Enontekiöllä ja Sodankylän Vuotson alueella. Pohjoissaamenkielisiä ohjelmia tuotetaan Suomen yleisradion lisäksi NRK Sámi radiossa Norjassa ja SR Sápmi Ruotsissa. Inarin- ja koltansaamea puhutaan pääasiassa Inarin kunnan alueella ja kielen puhujia molemmissa kielissä on noin 300. Erityisesti tulee huomioida se, että inarin- ja koltansaamenkielinen ohjelmatoiminta on ainoastaan Suomen vastuulla.

Yleisradio on keskeisessä asemassa saamen kielten tukemisessa ja saamen kieliä puhuvien aikuisten ja erityisesti lasten ja nuorten identiteetin vahvistamisessa. Myös eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on edellyttänyt Ylen hallinto-

neuvoston kertomusta vuosina 2007 ja 2008 käsiteltäessä painottanut, että saamenkielisen väestönosan oman kielen ja kulttuurin kannalta Yleisradion saamenkieliset uutis- ja ajankohtaisohjelmat ja erityisesti lastenohjelmat ovat tärkeitä. Lastenohjelmien rahoitusta, uutislähetysten ajankohtaa ja lähetysten kattavuutta koskeviin ongelmiin tulee aktiivisesti hakea saamenkielisen väestönosan tarpeita vastaavat ratkaisut (LiVM 17/2007 vp - K 16/2007 vp). Saamelaiskäräjät toteaa, että liikenne- ja viestintävaliokunnan lausunnossa edellyttämää vaatimusta ei ole huomioitu Yleisradion toiminnassa ja saamenkielisen ohjelmiston taso on pysynyt samanlaisena tai jopa heikentynyt edellisen toimintakertomuksen tarkastelusta (2007–2008).

Saamelaisia on Suomessa noin 10 000, joista yli puolet asuu saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Tämä edellyttää saamenkielisen ohjelmatarjonnan tarvetta koko valtakunnan alueella ja kaikilla kolmella Suomessa puhuttavalla saamen kielellä. Yle Sámi Radion lähetysten kuuluvuusalueutta tulee laajentaa koskemaan koko valtakunnan aluetta kuuluvuusalueen ulottuessa koko maahan suuret kaupungit Oulu ja Helsinki mukaan luettuina.

5. Saamenkieliset TV-uutiset – Ođđasat ja radiolähteykset

Yleisradion kertomuksen mukaan yhtiön visioon on linjattu, että Yle haluaa olla johtava tuottaja asia- ja kulttuurisällöissä, uutisissa sekä ajankohtais- ja aluepalveluissa. Edelleen Yleisradion kertomuksessa todetaan, että Ylen tehtävänä on lain mukaan tukea kansanvaltaa ja jokaisen osallistumismahdollisuuksia tarjoamalla monipuolisia tietoja, mielipiteitä ja keskusteluja sekä vuorovaikutusmahdollisuuksia. Ylen tehtävä on myös tuottaa, luoda ja kehittää kotimaista kulttuuria, taidetta ja virikkeellistä viihdettä. Ohjelmistossa on huomioitava sivistys- ja tasa-arvonäkökohdat, tarjottava mahdollisuuksia oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Edelleen kertomuksessa todetaan, että mediana Ylellä on ainutlaatuinen tehtävä ja merkitys kotimaisen kulttuurin ja demokratian edistäjänä.

Saamelaiskäräjät katsoo, että jotta edellä mainittu Ylen visio toteutuisi saamenkielisten palveluiden osalta saamenkieliset TV-uutiset – Ođđasat – ja muut ajankohtaisohjelmat tulee saattaa näkymään koko maassa kansalliskielillä tekstitettyinä siten, että ne lähetetään säännöllisesti määrättyllä kanavalla. Edelleen saamelaiskäräjät katsoo, että myöhemmin Yle:n

TV1-kanavalla valtakunnallisesti lähetettävien saamenkielisten uutisten - Oððasat - uusinnalle tulee järjestää säännöllinen lähetysaika parhaaseen katseluaikaan. Saamenkieliset lähetykset sekä tekstitetty TV-uutiset palvelevat saamenkielistä väestöä, mutta ne välittävät myös tietoa valtaväestölle saamelaisista alkuperäiskansana ja saamelaiskulttuurista, mikä osaltaan lisää ja edistää suvaitsevaisuutta yhteiskunnassa.

Kuten edellä on jo todettu saamelaisista puolet asuu saamelaisalueen ulkopuolella, joten saamenkieliset uutiset ja muut ajankohtaisohjelmat tulee lähettää valtakunnallisesti. Tällä hetkellä ei ole saatavilla saamenkielistä ajankohtaisohjelmistoa. Suuri osa saamenkielisten uutisten ohjelmatarjonnasta toimitetaan Norjan ja Ruotsin saamelaisradioiden toimesta. Suomen saamelaisia käsitteleviä ja kiinnostavia uutisia on ohjelmistossa vähemmistö. Yle Sámi Radion tuottamat uutiset saamenkielisiin uutisiin ovat lyhyitä, maksimissaan kolmen minuutin kestoisia eikä pitkiä reportajeja tehdä. Suurin syy saamenkielisten uutisten vähäiseen Suomen saamelaisia käsittelevään uutistarjontaan on Yle Sámi Radion resursointi. Saamenkielisen uutis- ja ajankohtaisohjelmiston kehittämiseen ei ole Suomessa panostettu. Koltan- tai inarinsaamenkieliset uutiset saamenkielisessä uutislähetyksessä ovat todella vähäisiä. Saamelaiskäräjät toteaa, että yleisradio ei näiltä osin täytä julkisen palvelun tehtävää saamenkielisten tv-uutisten osalta.

Yksi suurimmista epäkohdista on, että Yle Sámi Radio lähetykset kuuluvat tällä hetkellä linjan Rovaniemi, Kemi ja Tervola pohjoispuolella, joten saamenkieliset radiopalvelut eivät tavoita niitä saamelaisia, jotka asuvat edellä mainitun alueen ja saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella. Lisäksi tulee ottaa huomioon se, että kaikilla ei ole mahdollisuutta käyttää internet-yhteyksiä. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että perustuslain 17 §:n 3 momentin saamelaisten oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan on voimassa koko Suomen alueella. Kysymys on saamelaisten perusoikeuksien ytimestä, jota ei voida rajoittaa.

6. Saamenkielinen lasten- ja nuortenohjelmatuotanto

Yleisradion kertomuksessa todetaan, että Ylen toiminnan tulee julkisen palvelun erityisinä tehtävinä painottaa lapsille suunnattuja ohjelmistoja. Yhtiön visioon on lisäksi linjattu, että Yle haluaa olla johtava tuottaja lasten palveluissa ja että Ylen lasten palvelujen tavoitteena on olla Suomen rakastetuin lastenpalvelu: elämyksiä tarjoava, kehittävä, turvallinen ja

lapsuutta arvostava palvelu.

Saamelaislapset tarvitsevat omat saamenkieliset lastenohjelmansa, jotka liittyvät heidän omaan kulttuuriinsa ja kieleensä ja elämäntapaansa sekä saamelaislinkkeihin. Saamelaisista yli puolet ja alle 10-vuotiaista jopa 70 % asuu saamelaisalueen ulkopuolella, joten saamenkielisen ohjelmatarjonnan saaminen valtakunnan laajuisesti on erittäin tärkeää valtaväestön keskuudessa asuville saamelaislapsille ja nuorille.

Suomenkielisessä kulttuuriympäristössä Ylen lähettämällä saamenkielisillä lastenohjelmissa on suuri vaikutus saamelaislasten oman kielen ja kulttuurin arvostuksen kohoamiseen ja kielen käytön lisääntymiseen. Oman kulttuurin ja oman kielen kuuleminen ja näkeminen mediassa auttaa osaltaan vahvan saamelaisidentiteetin luomiseen.

Yleisradion hallintoneuvoston kertomuksessa mainitaan, että televisio on tarjonnut vuosittain 30 saamenkielistä Unná Junná- lastenohjelmaa vuodesta 2007 lähtien, jotka on tuotettu yhdessä Ruotsin SVT:n kanssa. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan tämä on ollut hyvä alku, mutta 15 minuutin ohjelman tarjonta 30 kertaa vuodessa on riittämätön ja se ei luo pysyvää pohjaa yhteistyölle Ruotsin SVT:n kanssa lastenohjelmien tuottamiseksi. Ylen tulee antaa saamelaislapsille mahdollisuus nähdä ja kuulla omakielistä televisio-ohjelmaa valtakunnallisesti.

Vuoden 2010 maaliskuussa SVT ilmoitti lopettavansa yhteistyön vuoden 2010 jälkeen. Tämä aiheutti sen, että vuonna 2011 Yle Sámi Radiolla on resurssit tehdä vain 15 ohjelmaa, eli puolet aikaisemmasta. Tänä vuonna Yle Sámi Radio joutuu turvautumaan Unná Junnán uusintoihin, koska tuotantoon varatut rahat loppuvat kesäkuussa 2012. Saamelaiskäräjät pitää valitettavana, että Yleisradio ei ole varautunut vuonna 2010 saamenkielisen lastenohjelmiston turvaamiseen eikä ole etsinyt korvaavia rahoitus- tai yhteiskumppaneita SVT:n tilalle.

Saamenkieliselle Unná Junná-lastenohjelmalle on budjetoitu vuodelle 2012 100 000 euroa. Edellä mainittu raha riittää työntekijän palkkaamiseen ainoastaan puoleksi vuodeksi, mitä ei voida pitää asianmukaisena. Saamelaislapsilla tulee olla mahdollisuus saamenkielisten tv-ohjelmien katsomiseen ympäri vuoden. Saamenkielisen lasten-tv:n tulee sekä taloudellisesti että henkilöresursseiltaan olla sillä tasolla, että vuodessa voidaan tuottaa vähintään 30 uutta saamelaiskulttuuriin sidottua laadullisesti hyvää kolmenkielistä (pohjois-, koltan- ja inarin) Unná Junná-ohjelmaa. Tavoitteena tulee olla alkuvaiheessa saada televisioon 52 saamenkielistä lasten-tv-ohjelmaa vuodessa

mm. kehittämällä ohjelma- ja materiaalinvaihtoa NRK:n ja SVT:n kanssa. Unná Junná budjetin tulee olla 230 000 € vuodessa, mikä pitää sisällään kolme vakinaista työntekijää, tarvittavan freelance-työvoiman (eri kieliset toimittajat, juontajat jne.) sekä muut tarvittavat kulut. Saamenkielisen lastenohjelmiston rahoituksesta tulee tehdä pysyvää.

Saamelaiskäräjät katsoo, että Ylen tulee turvata Unná Junná ohjelman tuottamiseen tarvittava rahoitus koko vuodelle 2012. Rahoituksen tulee olla pysyvä. Saamelaislapset tarvitsevat perustuslain (17 §:n 3 momentin) edellyttämää saamelaiskulttuuriin ja saamelaiseen elämänmuotoon perustuvaa ympärivuotista omakielistä ohjelmatarjontaa identiteetinmuodostuksensa tueksi. Saamelaiskäräjät toteaa edelleen, että saamelaislasten kielellinen yhdenvertaisuus ei toteudu lähettämällä jatkuvasti vain vanhojen Unná Junná -ohjelmien uusintoja.

Yle Sámi Radiossa radion puolella on hyvin vähän ajankoh-taisohjelmia ja niitä tulee lisätä kuten myös nuortenohjelmia radiossa ja televisiossa. Saamenkielisten TV-uutisten tarjonta on saamelaisille tärkeää ja se vastaa Yleisradiosta annetun lain velvollisuutta järjestää ohjelmaa saamen kielellä. Uutisten lisäksi tulee saada televisioon ja radioon myös saamenkielisiä ajankohtaisohjelmia sekä tarjontaa saamelaisnuorille. Saame-laiskäräjien näkökulmasta saamenkielisessä ohjelmatarjonnas-sa ei ole vielä täytetty julkisen palvelun tehtävän velvoitetta, koska saamen kielellä ei ole saatavissa nuorten ohjelmaa eikä ajankohtaista ohjelmatarjontaa.

7. Saamelaisten oikeuksien lainsäädännöllinen perusta

Saamelaisten kielellisiä ja kulttuurisia oikeuksia on turvattu kansallisella lainsäädännöllä ja kansainvälisillä sopimuksilla. Suomen perustuslain 17.3 § mukaan saamelaisilla alkupe-räiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Suomi on sitoutunut toteuttamaan saamelaisten kielellisiä oikeuksia vuoden 2004 alussa voimaan tulleella saamen kielilailla.

Alkuperäiskansojen ja valtioiden välistä toimintaa ohjaa YK:n alkuperäiskansoja koskeva julistus (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples). YK:n yleis-kokous hyväksyi vuonna 2008 julistuksen alkuperäiskansojen oikeuksista. Suomi allekirjoitti julistuksen ilman varaumia ja oli aktiivisesti tukemassa julistuksen hyväksymistä YK:ssa. Julistuk-sen 13 artiklan mukaan alkuperäiskansoilla on oikeus elvyttää,

käyttää, kehittää ja siirtää tuleville sukupolville historiaansa, kieliään, suullisia perinteitään, filosofiaansa, kirjoitusjärjestel-miään ja kirjallisuuttaan sekä oikeus nimetä ja säilyttää omat yhteisön-, paikan- ja henkilönimensä. Edelleen julistuksen 16 artiklassa todetaan, että alkuperäiskansoilla on oikeus perustaa omia, omakielisiä viestimiä ja käyttää muiden kuin alkuperäiskansojen viestimien kaikkia muotoja ilman syrjintää. Valtiot toteuttavat tehokkaat toimet, joilla varmistetaan, että niiden omistamat viestimet kuvastavat asianmukaisesti alku-peräiskansojen kulttuurista moninaisuutta.

Saamelaiskäräjät on lausunnossaan yleisradion toimin-takertomuksesta vuosilta 2007–2008 esittänyt seuraavaa: Pitkän aikavälin tavoitteena tulisi olla Yle Sámi Radion ja siihen tarvittavien riittävien resurssien siirtäminen Saamelaiskäräjien alaisuuteen ja Sámi Radion riippumattomuus turvattaisiin hallintoneuvoston kaltaisella ratkaisulla ja lainsäädännöllä. Yle Sámi Radion ja sen ohjelmiston kehittäminen tulee saada monipuolisesti ohjatuksi. Saamelaiskäräjät esittääkin harkit-tavaksi ohjausryhmän perustamista Yle Sámi Radiolle, johon tulisi journalismin ammattilaisia ja saamelaiskäräjien edustajia. Saamelaiskäräjät toistaa esityksensä viitaten YK:n alkuperäis-kansajulistukseen. Saamelaiskäräjät viittaa tässä yhteydessä myös saamelaisparlamentaarikkojen vuonna 2011 pidetyn kolmannen konferenssin, ns. Kirkkonien julistukseen, jossa konferenssi muistuttaa saamelaisten asuinvaltioita että YK:n alkuperäiskansajulistus selvästi hyväksyy alkuperäiskansojen oikeuden itsemääräämisoikeuteen, ja julistus vahvistaa että alkuperäiskansoilla on oikeus autonomiaan ja itsehallintoon asioissa, jotka liittyvät niiden sisäisiin ja paikallisiin asioihin sekä oikeus itsehallintoon liittyvien tehtävien rahoitukseen.

Lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen (SoPS 60/1991) 17 artiklan d-kohtaan sisältyy saamelaislasten osalta määräys, jonka mukaan sopimusvaltiot tunnustavat joukko-tiedotusvälineiden tärkeän tehtävän ja rohkaisevat tiedotus-välineitä kiinnittämään erityistä huomiota alkuperäiskansojen lasten kielellisiin tarpeisiin, mikä tukee saamelaiskäräjien vaatimusta Unná Junná ohjelman rahoituksesta.

Lapsen oikeuksien sopimuksen täytäntöönpanoa valvo-va komitea (Lapsen oikeuksien komitea 2011 (CRC/C/FIN/CO/4) on kiinnittänyt huomiota saamelaisvähemmistöihin kuuluvien lasten oikeuksiin ja suosittelee Suomea tiivistämä-nä yhteistyötään Ruotsin ja Norjan hallitusten kanssa muun muassa asioissa, jotka koskevat koulujen opetussuunnitelmia, opettajien koulutusta, opettajien materiaalin tuottamista ja

mediasisällön tuottamista saamelaislapsia varten ja ottamaan huomioon komitean yleisen huomautuksen no. 11 (2009) alkuperäiskansojen lapsista ja heidän yleissopimuksen mukaisista oikeuksistaan (CRC/C/GC/11). Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puiteyleissopimuksen täytäntöönpanoa valvova ministerikomitea on rohkaissut Suomea kehittämään edelleen vähemmistökielistä mediaa (ResCMN (2007)1).

YK:n alkuperäiskansaraportoiija James Anaya on raportissaan YK:n ihmisoikeusneuvostolle Suomen, Norjan ja Ruotsin alueella asuvien saamelaisten tilanteesta suositannut, että valtioiden ja saamelaiskäräjien tulisi yhteistoimin kehittää ja toteuttaa toimenpiteitä yleisen tietoisuuden lisäämiseksi saamelaiskansoista mediassa ja suuren yleisön keskuudessa. Tällaista tietoisuuden lisäämistä tulisi edistää muun muassa perus- ja keskiasteen koulujen sekä yliopistojen opetusohjelmissa (A/HRC/18/XX/Add.Y). Tämän lisäksi Yle Sámi Radio on keskeisessä asemassa tiedon lisäämisessä saamelaisväestöstä, saamelaisten historiasta ja heidän elämästään alkuperäiskansana. Tietoisuuden lisääminen valtakunnassa saamelaisista edistää suvaitsevaisuutta ja saamenkielisen väestön yhdenvertaista kohtelua.

Saamen kieli on alueellisia kieliä tai vähemmistökieliä koskevan eurooppalaisen peruskirjan (SopS149/1998) mukainen kieli. Suomi on määritellyt saamen kielen alueelliseksi kieleksi ja näin ollen Suomi on hyväksynyt sille asetetut velvoitteet saamen kielen edistämiseksi. Euroopan neuvoston ministerikomitea on kiinnittänyt huomiota vuonna 2007 asiantuntijakomitean huomioihin viitaten saamenkielisiin palveluihin joukkoviestimissä ja kehottaa kehittämään saamen kielen käyttöä joukkoviestimissä, erityisesti televisiossa ja tarvittaessa yhteistyössä muiden Pohjoismaiden kanssa (RecChL(2007)7). Ministerikomitea kehotti Suomea jo vuonna 2001 lisäämään saamen kielen asemaa tiedotusvälineissä säännöllisenä televisio-ohjelmalähetyksinä (RecChL (2001)3) ja vuonna 2004 kiinnitti huomiota vakavan häviämisaaran alaisiin inarin- ja koltansaamen kielten elinkelpoisuuteen (RecChL(2004)6).

Vuonna 2005 valmistui yhteispohjoismaisen asiantuntijatyöryhmän esitys pohjoismaiseksi saamelaissopimukseksi. Sopimusluonnoksen tavoitteena on harmonisoida saamelaisia koskevaa lainsäädäntöä ja tukea saamelaiskulttuurin säilymistä sekä vahvistaa ja lujittaa saamelaisten oikeuksia siten, että he voivat säilyttää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan, elinkeinojaan ja yhteiskuntaelämänsä niin, että valtionrajat mahdollisimman

vähän häiritsevät tätä (1 artikla). Vuonna 2010 saamelaisasioita vastaavat ministerit ja saamelaiskäräjien presidentit päättivät aloittaa jatkoneuvottelut pohjoismaisen saamelaissopimuksen ratifioimiseksi saamelaiskäräjien ja valtioiden kesken. Työ on tarkoitus saada valmiiksi viiden vuoden kuluessa. Jatkoneuvotteluissa käsitellään ensiksi sopimusehdotuksen lukua III (saamen kieli ja saamelainen kulttuuri). Sopimusehdotuksen artikla 23 käsittelee saamelaisten kielellisiä oikeuksia: Saamelaisilla tulee olla oikeus käyttää, kehittää ja välittää tuleville sukupolville kieltään ja perinteitään samoin kuin edistää saamen kielen taidon levittämistä myös sellaisille saamelaisille, jotka osaavat kieltä vain epätäydellisesti tai eivät lainkaan osaa sitä.

Pohjoismaisen saamelaissopimusluonnoksen 25(1) artiklan mukaan sopimusvaltioiden tulee luoda edellytyksiä itsenäiselle saamelaiselle tiedotusvälinepolitiikalle, joka mahdollistaa saamelaisille tiedotusvälineille oman kehityksensä ohjaamisen ja yleisesti kiinnostavia asioita koskevan tiedon ja mielipiteiden ilmaisun rikkaan ja monipuolisen tarjoamisen saamelaisille. Sopimusluonnoksen 25(a) artikla velvoittaa valtioita huolehtimaan siitä, että saamenkielisiä ohjelmia voidaan lähettää radiossa ja televisiossa sekä edistää saamenkielisten lehtien julkaisemista. Valtioiden tulee yhteistyössä saamelaiskäräjien kanssa myös edistää yhteistyötä yli valtionrajojen sellaisten tiedotusvälineiden kanssa, jotka tarjoavat saamenkielistä ohjelmaa tai saamenkielisiä uutisia.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen hallitusohjelmassa sitoudutaan saamelaisten oikeuksien kannalta merkittäviin toimenpiteisiin kuten ILO-sopimuksen ratifioimiseen ja saamen kielten elvyttämisohjelman toteuttamiseen. Suomessa on aloitettu saamen kielten elvyttämisohjelman suunnittelu-työ. Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut työryhmän laatimaan esityksen saamen kielten elvyttämisohjelmaksi ja työryhmän tulee saattaa työnsä päätökseen tämän vuoden lopulla. Kielenelvyttämisohjelman tarkoituksena on nykyistä kokonaisvaltaisempi ja pitkäjänteisempi toiminta saamen kielen säilymisen ja kehittymisen turvaamiseksi. Tämän ohjelman toteuttamisessa myös saamenkielinen media on keskeisessä asemassa. Yleisradion tulee varautua saamen kielten elvyttämisohjelman toteuttamiseen.

Klemetti Näkkäläjärvi puheenjohtaja

Inker-Anni Sara kulttuurisihteeri

Siiri Jomppanen kieliturvasihteeri

YLEISRADIO OY
00024 Yleisradio
Käyntiosoite: Radiokatu 5, Helsinki
Puhelin: (09) 14801
Faksi: (09) 1480 3215
Internet: yle.fi
Sähköposti: etunimi.sukunimi@yle.fi

Yle / Viestintä
Ulkoasu: Tähtikuviot Oy
Kirjapaino: Erweko Oy